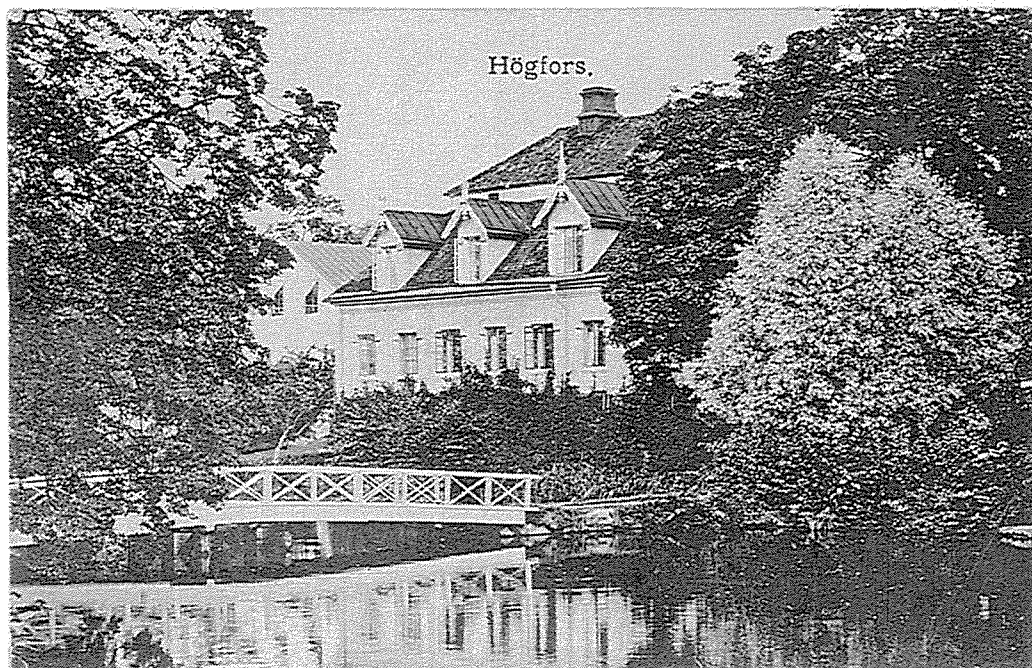

"BREF FRÅN HÖGFORSBOR"
HUNDRA BREV FÖR HUNDRA ÅR SEDAN

Urval och kommentar: Christina Zetterberg

Anna Åkerhielm.

Anna Almqvist, född Björkman.

I all min tid har jag tyckt om dockor. Vi var fyra småflickor hemma, och vi hade väl minst tre stora dockor var. Ett dockskåp hade vi också, ärvt från vår pappas hem. Kvar fanns en liten docka som fick bli mamma där i våra lekar. Hon hade porslinshuvud med målad frisyr - hon hade tillhört min pappas syster Agnes, som dog när hon var 11 år och som var en legend i familjen. Jag hade sett fotografier av min farmor, och jag tyckte att den lilla dockan liknade henne med den strama frisyrn från 1880- eller-90talet.

År 1962 fick jag arva en chiffonjé av min farbror Carl Almqvist. Den innehöll en mängd gamla brev, skrivna till min farmor och farfar. Jag hade aldrig träffat mina farföräldrar, de dog innan jag föddes, men när jag började läsa breven till dem, var det som om personerna i breven kröp fram, hoppade upp som små dockor och satte sig på lådkanten och berättade om en längesen försvunnen värld.

Jag läste inte alla breven, hade inte tid, men fick några glimtar. Farfar och farmor och deras stora släktkrets, de människor som hade skrivit breven till dem, fick snällt krypa tillbaka ner i lådorna igen.

Där har de legat gömda i 30 år, tills jag nu som pensionär låtit dem slippa ut igen, och nu vimlar de omkring mig, mina farföräldrars kusiner, mostrar, fastrar och farbröder. De flesta är bosatta på Högfors i Västmanland, några på Algö, Selaön i Mälaren, Grönsinka i Gästrikland, på Sätuna, Fasma, Östanå och Görväln i Uppland. De har våningar i Stockholm. Adresserna är Regeringsgatan 36, Humlegårdsgatan, Villagatan, Floragatan. De heter Åkerhielm, Almqvist, Lovén; många är födda Björkman eller också är deras mor det. Det är Axel Ulrik Björkmans ättlingar, varav jag härstammar från två.

"BREF FRÅN HÖGFORSBOR", hundra brev för hundra år sedan.

Om Högfors har många skrivit. De som har skrivit och berättat har själva varit där och upplevt den säregna atmosfären. De har haft släktband med Högforsborna och Högfors har av dem skildrats för det mesta som en idyll men också som en miljö som kunde föda ångest och förvirring.

"Bref från Högforsbor" står det på två stora kuvert som jag förvarar bland andra släktpapper. Det är den ena delen av en brevväxling som sträcker sig från mitten av 1800-talet fram till den 15 januari 1924, då ~~Åimée~~ Åkerhielm skrev sitt sista brev till min farmor Anna Almqvist, född Björkman. Båda dog det året.

Så här skriver Aimée Åkerhielm i detta brev: "Kanske komma vi att vara mera tillsammans detta kommande år än förr, om nu Gustaf blir komminister i Norberg." Gustaf Almqvist var min pappa, han blev komminister i Norberg, och jag föddes där som hans äldsta dotter.

I ett brev till min farmor skriver Anna Å., 4 augusti 1901: "... Gustaf tillade- säg att jag har så roligt här." Då var min pappa 9 år och han skulle senare besöka Högfors ytterligare många gånger. Han berättade för oss barn om livet där på herrgården och bruket. Då hade han ett varmt tonfall som kom mig att lyssna noga. Han lärde oss Bergslagsleken, som han lärt av ungdomarna på Högfors.

Jag fick som liten en aning om Högfors "goda ande", och det blev en chock för mig när jag som vuxen fick reda på att där också kunde finnas en "ond ande".

När jag började gå igenom de här breven hade jag hoppats att kunna hitta något nytt, som kanske kunde bekräfta den ena eller den andra "sanningen". Men jag har inte funnit något som vittnar om den onda anden. Lugnt vardagsliv, fester med upptåg och utklädning, glädje, bekymmer och sorg - men ångest eller förtvivlan - jag kan inte se det, inte ens mellan raderna. Brevet är nog skrivna för att läsas högt för familj och släkt; man avslöjade ingenting på djupet. Det finns inget avklätt, självutlämnande. Därför anser jag också att vi omkring hundra år efteråt kan tillåta oss att läsa dessa brev.

De enda "Högforsbor" jag själv har träffat är Eva Hamilton, dotter till Ebba och Adolf, som jag tillsammans med mina föräldrar besökte på Vårbacka, Högfors 1936 eller 1937, och Hans Åkerhielm som hälsat på i mitt barndomshem några gånger.

Min pappa försökte i vår stora prästgård skapa något av ett "Högforsliv"; ett hem som stod redo att ta emot många släktingar men kanske också flera människor från en vidare krets. Men tiderna var annorlunda och krafterna och pengarna räckte inte till.

Syskonen Åkerhielm på Högfors var kusiner till såväl min farmor Anna Björkman som till min farfar Sven Almqvist. I brevsamlingen finns många brev från Aimée; de flesta är från systern Anna, några från Elvine och Ebba, en hel del från "faster Josephine". Brevet är skrivna till min farmor Anna, ibland till hennes man Sven.

- Ja, vi har hört nog om Högfors, säger kanske Åkerhielms, Hamiltons, Lagercrantz, Wattrangs med flera.

- VAD är Högfors? säger kanske många i Släktföreningen Björkman - Björkenheim. Några medlemmar av släkten Almqvist har anknytning till Högfors, andra har nog hört talas om gården och bruket.

Högfors ÄR inte mycket. Men för mer än 100 år sedan var det ett blomstrande järnbruk i nordöstra Västmanland med en ganska liten herrgårdsbyggnad, där det bodde en stor familj som med öppen famn tog emot alla - som hörde till släkten. Och det var många. Vi alla som härstammar från eller på annat sätt är släkt med brukspatronen Axel Ulrik Björkman, vi kan alltid hitta namnet på någon eller några förfäder, som nämns i dessa brev. Kan-ske oftare namnen på "förmödrar", för det är en kvinnovärld (som Olof Lagercrantz påpekat) som vi får en inblick i.

Anna Å. skrev den 2 augusti 1886:" ... Här på Högfors äro vi nu en ganska talrik samling qvinnor och barn..."Där finns många Anna, Ellen, Agnes, Eva, Ebba och Fanny, Knut och Ludvig, men bara en Elvine, en Aimée. Vem är vem? Jag har försökt göra en stamtavla - var och en får pröva att hitta sin egen anknytning till det som berättas i breven.

MEN LÅT OSS BÖRJA FRÅN BÖRJAN.

Det var en gång en brukspatron som hette Axel Ulrik Björkman. Han var rik som ett troll och elak som ett troll, sade man. Hans far, Bengt Magnus Björkman, hade skapat sig en enorm förmögenhet, mestadels järnbruk och gods i Sverige och Finland. Vid B.M.B:s död 1824 ärvde A.U.Björkman bruket Grönsinka i sydvästra Gästrikland och gården Görvältn i Uppland och senare också huset Regeringsgatan 36 i Stockholm. År 1850 köpte han Högfors bruk.

A.U.Björkman hade fyra döttrar och tre söner. De tre yngre döttrarna "gifte han bort" med adelsmän; den äldsta, Eugénie, med en lovande jurist. (Jag vill inte ifrågasätta kärleken i de äktenskapen, men svärfaderns förmögenhet spelade nog en viss roll).

När A.U.B. dog 1855 (det var han som drunknade i sjön vid Grönsinka) ärvdes Högfors av tre av hans barn: dottern Josephine, gift med landshövdingen i Norrbotten Knut Åkerhielm, sonen Axel Fredrik och dottern Fransiska (Fanny) , gift med löjtnant Eugen Ekenstierna.

De båda sistnämnda barnen sålde snart sin andel i Högfors till makarna Åkerhielm, som blev de enda ägarna. Axet Fr. Björkman bodde dock på Högfors i tre år, 1858-1861, då han övertog Görvältn. Det var kanske därför hans döttrar senare kom att vistas så mycket på Högfors.

Knut Åkerhielm, f.1809, var jurist (god vän till svågern Ludvig Almqvist) och som nämnts landshövding i Norrbottens län. Residensstad var då Piteå. Knut och Josephine bodde där i tre år. Hur tog man sig dit - och därifrån? Hur kändes det för den 24-åriga Josephine att med en 20 år äldre man flytta från Stockholm till övre Norrland? Två barn föddes i Piteå, Knut 1854 och Anna 1855.

Herr Stadsköpungen Ludv. Almqvist

inviteras att med sin närvaro hedra

Wigselakten

emellan

Landsköpungen och Riddaren af Regl. Nordstjerns Orden

Herr Friherre

Hans Samuel Knut Akerhjelm

och

MIN DOTTER

Maria Ulrica Josephina

Lördagen den 14 Maji 1853, kl. 8 efl. m.

A. U. Björkman

Regeringsgatan N:o 36 1 tr. uppe

c. s. a.

Då Josephine och hennes make nu blivit ägare till Högfors bruk, tog Knut Å. avsked som landshövding och beslöt att bosätta sig på Högfors och driva bruket.

Vid midsommartiden 1856 kom den Åkerhielmska familjen till Högfors över Västerås, skriver P. Norberg i "Ur Högfors bruks historia". Hur reste de? Antagligen kom de med ångbåt, först från Piteå till Stockholm. (Jag har hört någon berätta att familjen skulle ha åkt släde och varit förföljda av vargar, men är det troligt vid midsommartiden?). De kan inte ha färdats på järnväg. N. Stambanan började byggas ut först 1866.

På Mälaren var det denna tid en livlig ångbåtstrafik. Tillåt mig nu att fantisera en smula. Familjen Å. reste kanske från Stockholm mot Västerås med ångfartyget "Westerås" eller "Yngve Frey"? Man kan tänka sig den 27-åriga Josephine stående på däck när båten för henne framåt över Mälarfjärdarna. Här känner hon igen sig, här är hon hemma, här är lummigt och grönt. Josephine kanske nyss har varit och visat upp sina två små barn för morföräldrarna på Görväln. (Jag har inget foto av Josephine, tyvärr; däremot finns det ett av system Eugénie vid den här tiden. Hon har mittbenat, slätkammat hår, mjukt samlat vid öronen. Hon är klädd i en storrutig klänning, kanske av taft. Livet är åtsittande, en liten vit krage tätt kring hal-sen, kjolen enormt vid över en krinolinställning.).

Det är midsommar, båten är lövad. Josephine har gått upp ur den kvava salongen och lagt en schal över axlarna. Vinden tar tag i den vida kjolen, men Josephine har händerna upptagna med att hålla i Knut, två år. En barnjungfru bär ettåriga Anna på armen.

Från Västerås tog de sig nog med hästskjuts; ett alternativ var möjligen Strömsholms kanal.

Nu hade Josephine kommit närmare sina föräldrar och syskon. Eugénie och Ludvig Almqvist bodde i Stockholm, köpte så gården Algö på Selaön i Mälaren, där de så småningom bosatte sig. System Augustina bodde först i Västerås, sedan Stockholm. Brodern Bengt Magnus (jr) ärvde Grönsinka och bodde senare på Smedsbo i By socken. Axel Fr. övertog Görväln, system Fanny fanns på Gripsholm. Yngste brodern Ernst var först delägare i Grönsinka, köpte sedan Amundtorp i Västergötland. På Sätuna bodde "farbror Fritz", Johan Fredrik Björkman, en bror till A.U. Björkman.

Och det är den släktkretsen som dessa brev skildrar.

Kanske blir det tröttsamt att läsa ALLA brev. Kanske är de intressanta mest för kvinnor. Det är många brev, men jag hade svårt att utesluta några.

Läs några brev då och då!

* Elsa Cronstedt, f. Å. bekräftar att de färdades med ångbåt.

**Fotografiet sidan 11 välvilligt utlånat av Lars G. Björkman.

DE FÖRSTA BREVEN.

Så här skriver A.U.Björkman till Ludvig Almqvist, när Eugénies och Ludvigs lilla dotter Clara har dött (född och död 1854):
"Stockholm 15 December 1854.

... har jag nyss slutat uppteckna några tröstens ord till vår kära Eugenie. Huru matt tecknar dock handen när hjertat är uppfyllt af sorg?... Gud låte nu blott vår älskade Eugenie kunna uppehålla modet vid denna svåra förlust!! ... På Din framställda förfrågan huruhvida Eugenie och Lina ... kunde få bo hos föräldrarne ... under den heliga försäkran det jag ... utan tvekan skulle intaga min plats på bara golfvet för att lämna min enda säng åt min FÖRSTFÖDDA ÄLSKLING, samt hennes enda barn, samt att uppoffringen af delad bostad nu är så mycket mindre kännbar, som af mina älskade 7 barn numera endast 2ne vistas i föräldrahemmet...

Från A.U.B. till dottern Eugénie, som med sin man vistas i Bad Homburg för brunnsdrickning.

"Grönzinka d. 26 Julii 1855.

Min älskade Eugenie!

... det Ni lyckligt... anländt till Homburg samt där installerats i mina forna rum hos Theiss, och ehuru jag förmodar det både Mamma och Gussan med dagens post besvara de till dem i Söndags framkomne skrifvelsen från Dig, så vill jag likväl ej uppskjuta att i dag ... underrätta om tillståndet på Högfors då jag därifrån afreste.

... får nu underrätta Dig det Lina fortfarande befinner sig vid fullkomligt god hållsa enligt de underrättelser jag med gårdagsposten från hennes Mormor härstädes ärhållit... hon är allas älskling...

Som Din Mamma nu börjar längta till Görväls trädgårdsbestyr samt Jernvägsarbetet emellan Grufvorna och Högfors snart torde blifva fullbordad, ämnar jag troligen inom slutet af Augusti med familjen nedflytta till Görväln samt hoppas kunna med Linan vara Er till mötes i Stockholm ... vi medtaga Er genast till Görväln ty Stockholmsluften är inga lunda inbjudande...

... War mycket försiktig i valet af sällskap bland de glada Fransyskorna i Homburg, ty de äro nästan allesammans utkomna pyschor(?) från hufvuddepoten i Frankfurt, ehuru de bevarsväl, prunka med ärbara titlar och äro decolterade ända ned till nafveln.Fy f-n..."

Så skrev det rika och elaka trollet till sin dotter Eugénie en julidag 1855. Sedan gick han ner till sjön i Grönsinka för att bada. Och där drunknade han. Som väl de flesta har hört, berättas det att hämndlystna underlydande flyttat ut brukspatronens "badpåle", den som markerade djupt vatten. A.U.B. kunde inte simma.

Så var han alltså en hård och krävande husbonde och en öm och omtänksam far och morfar. Det går att förena; det har man sett i historien.

Hovungens Roman Hammar Rådet och Reddars m. m.
 Högäde Herr P. P.
 Stockholm

Odmärkt supplik

Förmärd, inkommit upat af underbörnen, på dess födelsdag.

Heders Broder! Dyre Vän!
 Du som sitter dagligen
 Med luckan öppen för Contoret
 Förora skolans — halsmodet.

Din Dyre Vän för mig Du alltid var
 Det kunnigst — försvallat lydal.

Men saken är i korthet den,
 Att det finnes många män
 Inom Bergslags-fögderiet
 Som här ha ett post kontor i perspektifort.

Påfängt söktes härmed året
 Skommar saken rätt på spåret,
 Men den vår Herre väl tog försänd x
 Nytt hopp har lifvat våra sinnen.

Vägen hit Avesta är lång
 Och har gort oss stark påfång
 Hållst under den mörka hösten
 Då man ständigt ropar "Köster!"

x. Postmästaren Waser i Avesta.

• Minne det y' lät sig göra
 • Att ett postkontor införas
 Inom Norbergs republik! —
 • Medtäg gärna det i K. K.

Min anhängan mig synes djurf
 • Att säga tillga denna skärf
 • Men det nu allmänt fäst förminskad Skärfpel x x
 På ädelmod gif oss enskildt exempel.

• Man borde vara nöjd för lättnad migens gång
 Och inte lägga jemt på Postens till förfång
 • Men när frän Himmelen det regnar välning med
 Det var ju p-n så dunt y' skaffa sig en sked.

Du som följer jemt förvärd
 Spelva glädjen, i Det spär
 Hjälpl oss ut närt byderd!
 Och välsignad skall Du bli.

Heckel

• Ansökningens bifogas här.
 Blott Du vill göra dig besvär
 Dess till ett önskat mål framställa
 Så skall Vi alldrig mera quälla.

Högfors Bruk den 22 October 1854

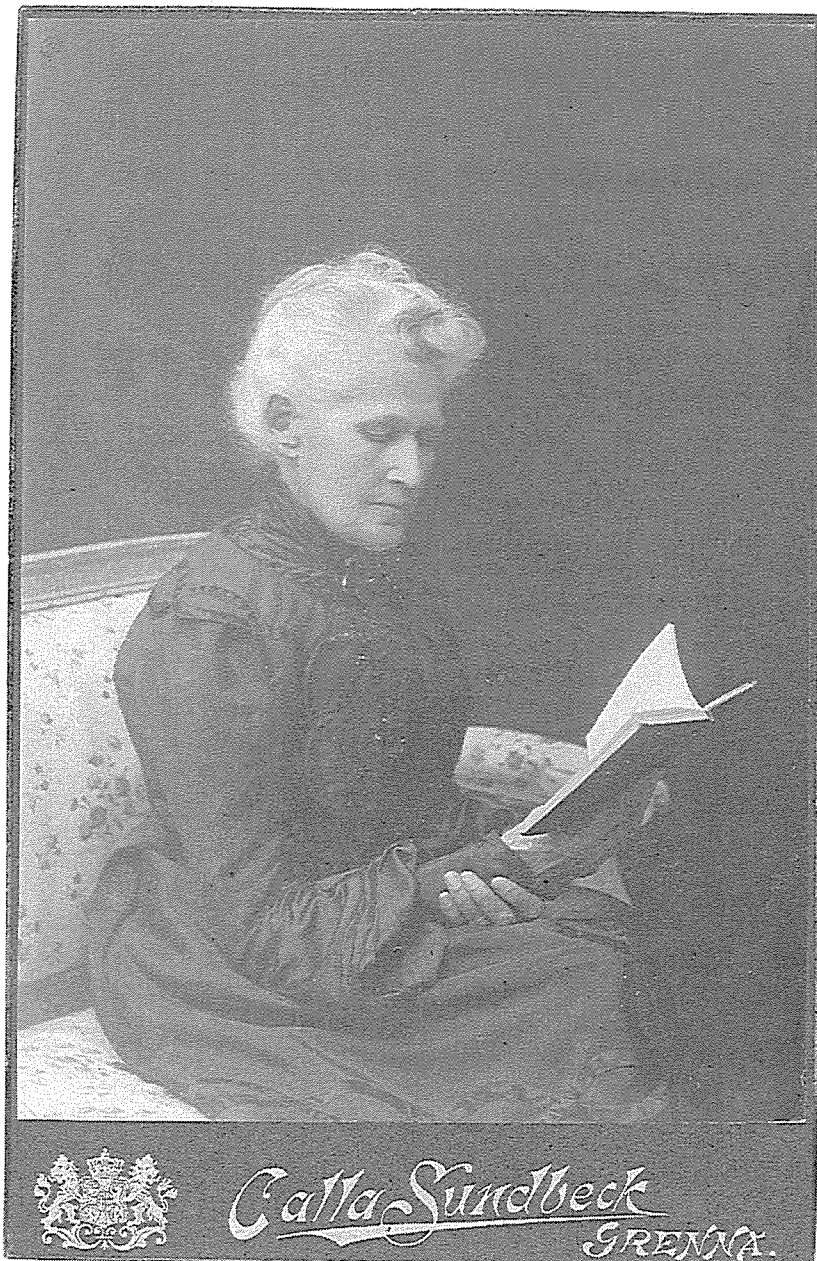
A. B.

Kommentar till A.U.Björkmans supplik om POST.

Postexpedition inrättades i Norbergs by 1855.

" ... Av ren välvilja har nu baron K.Åkerhjelm åtagit sig denna skjuts (för posten och gästgiveriet) för 208 rdl per år..."
1857.

Ur "Karbening en Bergslagssocken".

Josephine Åkerhielm, född Björkman.

Anna och Elin Björkman, omkring 1874.

1870 - TALET.

"Trettondagsafton roade vi oss hemma, med åtskilliga muntra- tioner. Vi tänkte uppföra "Porträtterna" af A. Lenngren, men som för mycket af vår dyrbara tid då skulle bortgått i till- rustningar dertill, nöjde vi oss med de tre grefvinnorna".

"I dag är det första utslaget för i år i hyttan. Pappa och alla herrarne äro naturligtvis mycket intresserade deraf..."

Av alla de hundra breven från Högforsbor är som sagt de flesta skrivna av Anna Åkerhielm och adressaten är min farmor Anna Björkman, gift Almqvist (med några få undantag).

På 1870-talet var ännu Anna Björkman en liten flicka. Hon bod- de med sina föräldrar och syskon på Görväln utanför Stockholm, men vistades tillsammans med sin syster Elin långa perioder under uppväxtåren i pension i Schweiz. Två små flickor på ett fotografi taget i Lausanne på 1870-talet tittar allvarligt in i kameran. Det är Anna och Elin B., 9 och 7 år. De är klädda i 70-talets stela barnkläder. Håret är tillbakastruket och hålls i styr av en hårskena. Annas ögon och litet neddragna mungipor känner jag igen hos mitt eget barnbarn. Det berättas att de små flickorna längtade hem alldeles väldigt, och Anna sa till Elin: "Vi ska minsann inte visa dem att vi är ledsna!" Franskan, som blev min farmors andra språk, var inte lättköpt.

Breven på 1870-talet från Högfors eller berörande Högforsbor är ställda till Sven Almqvist, född 1855. Utdraget ur hans lil- la resedagbok visar något av båt-kommunikationerna runt Hög- fors.

Elvine Å:s brev till Sven 1874 ger en livlig bild av hur många föreställt sig Högforslivet, med fest och upptåg men också med sjukdom och allvar. Ännu levde fadern, Knut Å, och det är enda gången som han nämns i något brev därifrån. Äldsta brodern Knut omtalas tre gånger under alla år - i detta brev, i ett tidigt brev från Aimée och allra sist i början på 1920- talet, då Anna hälsat på honom på ett sjukhem i Solna.

Elvine berättar att järnvägen höll på att läggas om. Norbergs järnväg för malmtransport från Norbergs gruvfält till sjön Åmanningen blev färdig 1856. Högfors blev en av de fyra statio- nerna. "Norbergs Nya Järnvägsaktiebolag" byggde om banan till normalspår 1873 - 1876.

Att Högfors hade egen station helt nära herrgården bidrog sä- kert till att det, som Josephine Å. lite trött uttrycker i fle- ra brev, var "ett oupphörligt kommande och farande".

"I dag är det första utslaget för i år i hyttan," skrev Elvine. Hyttan och järnhanteringen var själva grunden för Åkerhielmarnas existens, men det är inte ofta man får höra något om detta i breven. Kanske trodde man, med rätta, att det inte intresserade adressaten.

Elvine skrev: "... ända till våren kommer, då det väl blir något mera lif igen, när påbyggningen m.m. skall börjas."

P. Norberg berättar i "Ur Högfors bruks historia" om denna "påbyggning". Corps de logiet var antagligen uppfört på 1700-talet. "Det säges 1849 vara en våning högt samt byggt av timmer med brutet spåntak och stor vind."

Familjen växte och Åkerhielms fick tack vare goda järnkonjunkturer rätt stora inkomster. Knut Å. beslöt då att låta bygga om det gamla envåningshuset och inreda vinden och ta upp de karakteristiska vindskuporna. De gamla vidhängda flyglarna revs. Redan 1861 uppfördes den stora flygeln, där bl.a. guvernanten fick bo och hålla skola.

I ett brev från sommaren 1885 skriver Anna Å. att Elvine och Ebba med sina barn bor i flygeln - vilken flygel nämns inte*. I början på 1890 - talet talas det om en stor ommöblering, och man får då också veta litet om rumsindelningen.

Många syskonskaror och kamratkretsar har försökt göra en tidning med föräldrar och andra närstående som prenumeranter. Så ock ungdomarna Åkerhielm. Ett brev finns i behåll som vänder sig till "herrarne Almqvist" (antagligen Sven, Robert, Ludvig och Knut). Det är en "Anmälan" om en ny tidning med adress "Dufvopostens Redaktion" Högfors. Medföljer Baron Åkerhielms post.

Brevet är odaterat men säkert skrivet på 1870-talet på brevpapper med monogram "EÅ" under en krona.

* Antagligen den stora västra flygeln. Elsa Cronstedt, född Åkerhielm, berättar hösten 1993 att denna flygel senare disponerades av familjen Ludvig Åkerhielm vid deras besök på Högfors. Den mindre östra flygeln användes till tvättstuga, m.m.

Brev till "herrarne Almqvist" (Sven, Robert, Ludvig, Knut)? från Elvine eller Ebba Åkerhielm - brevmonogram "E.Å."
Brevet är odaterat men antagligen skrivet på 1870-talet.

Anmälan!

" I en tid då samfärdslen emellan land och folk erhållit en utsträckning, hvarom icke det slägte som nu bebor vår planet, i barndomen ens hade någon aning, då med hvarje dag ånghästen i sin rastlösa fart tränger fram genom trakter, hvarest den nedgående solen nyssförflutna dag kastade sina sista strålar öfver en ödemark, - då den hemlighetsfulla tråd, hvilken i hvarje stund med tankens hastighet utsänder budskap från Nova Semblas fjäll till Ceylons brända dalar, från Australiens guldfält till Americas urskogar - då allt lif och all verksamhet på jorden med feberaktig, aldrig hvilande fart fortskyndar i sin gigantiska utveckling - hvem finnes, som icke lifligt känner vigten deraf, att äfven inom hvarje mindre samhälle mensklighetens stora frågor blifva alvarligt framställda och noga begrundade, qvinnans ställning i lifvet och hennes medfödda rättigheter med ömhet behjertade, de utaf mannen i mörkrets och okunnighetens tidehvarf tillskansade företrädesrättigheter med oväld afslöjade, med oblidkelig stränghet bortsopade, - ja, att äfven de länkar i den lefvande naturen, som af människan i hennes stolthet blifvit ansedda som oskäligen betraktas under den synpunkt, hvilken öfverensstämmer med skapelsens stora sammanhang och ändamål?

Lifvade af denna tanke och ifrande för sann upplysning hafva några svaga krafter förenat sig för att i denna ort taga första steget till en verksamhet, som, rätt utöfvad, hittills aldrig svikit att bära välgörande frukter. En operiodisk skrift med ofvanstående titel kommer hädanefter att, såvidt redliga afsigter förmå, arbeta i detta syfte; på det emottagande den samma får erfara från den tänkande allmänhetens sida, kommer att bero, om bland oss de gamla fördomarne ännu skola göra sig gällande; vår uppgift blifver att utan fruktan uppträda till försvar för den svaga och förtryckta, hvarhelst den finnes; - barnets tårar i vaggan, den gamles klagan, det oskyldiga lammets bråkande bland ulfvarne och den späda fogelns qvidande, när han med fasa flygtar undan falkens utsträckta klo, skall blifva föremål för vårt medlidande, - hvarje varelse i naturen skall uti oss finna sin förespråkare, sin förkämpe, på samma gång som dårskaperna, våldet och orättvisan skola erfara, att all omtanke för ordning, skick och trefnad ännu ej är helt och hållet utplånad, - åtminstone ej i Karbenning.

Äfven är vår mening att på ett snillrikt och lifligt sätt beskrifva inom trakten förefallande festligheter, seder och bruk, timade dödsfall, äktenskap och förlofningar samt till trakten och verlden komma varelser, så inom mennisko-som djurslägtet samt allt annat afintresse som kan förefalla.

P.S. - Redaktionen skulle anse som en ära, att bland sina korrespondenter få räkna herrarne Almqvist.

Alla sorts bidrag emottages med tacksamhet.

Adress: "Dufvopostens Redaktion" Högfors. Medföljer Baron Åkerhielms post!

Ur "Ludvig Theodor Almqvist 1818 - 1884
En minnesteckning av Sven Almqvist".

Utgiven av Almqvistska släktföreningen
Almqvist & Wiksell, Uppsala 1984.

Jag citerar från sid 32-33:

"Till släktumgänget räknades främst hustruns tre systrar och deras familjer. Den äldsta av dem, Josephine (moster "Jossan"), var gift med Ludvigs gamle vän landshövdingen friherre Knut Åkerhielm, som efter svärfadern övertagit Högfors. (Efter svågern Knut Åkerhielms död 1879 var Ludvig Almqvist förmyndare för dennes barn). Den andra system August (moster "Gussan") var gift med generalmajoren August Silfverstolpe i Västerås och den tredje, Fanny, med intendenten på Gripsholm, kammarherren Eugène Ekenstierna. Flickorna Åkerhielm och pojkarne Silfverstolpe blev efter hand syskonen Almqvists bästa vänner och förtrogna och besökte ofta det gästfria hemmet. Också en och annan kusinromans växte fram i denna miljö eller vid de äldre brödernas besök på Högfors. (Av de fyra systrarna Åkerhielm blev Elvine gift med sedermera statsrådet, talmannen och landshövdingen greve Hugo Hamilton samt Ebba med dennes bror kaptenen vid flottan Adolf Hamilton. Bröderna Carl, Oscar och August Silverstolpe (Silfverstolpe) blev officerare.)"

Några brev som nu följer är inte "från Högforsbor" men berör i högsta grad släktingarna där.

Från Ludvig Almqvist till sonen Sven.

Stockholm 1 juli 1872.

"...Just som Mamma och jag i dag på morgonen inkommo från Östanå, inställde sig postbäraren med Ditt bref från Högfors af d.29 ... Östanå. Der står mycket väl till både med Lina och hennes lilla flicka ... Resplanen får Du med Robert och Dr Hult uppgöra efter bästa förstånd ..."

Lina Boström, f.Almqvist, var Sven A:s äldre syster, 1871 gift med Erik Gustaf Boström, Östanå, brukspatron och statsminister 1891-1900 och 1902-1905. "Den lilla flickan", det äldsta barnet, fick namnet Hedvig.

RESAN var tydligen en resa med hästskjuts och till fots upp genom Dalarna i juli 1872. Det finns en liten anteckningsbok där Sven A. skrivit en reseberättelse (ofullständig) därifrån:

"Den 2 Juli, en Tisdag, lemnade vi Högfors och foro, beledsagade af Anna, Elvine, Silverstolparne och Hedgren, till Engelsberg, der "Lars", ångfartyget, låg, försedd med ny ruff och nymålad. Efter en stund anlände ångfartyget Norberg, på hvilken lektor Höjer med fru befunno sig.

Sedan vi helsat på lektor Höjer och tagit afsked af de andra och sagt Anna och Elvine ett hjertligt "Välkommen till Stockholm, för att der tillbringa vintern" foro vi af under viftande och vinkande. ... På torsdagen fick jag veta att Lina fått ett barn, en flicka ..."

Från Eugénie Almqvist till sonen Sven (i Uppsala).

Stockholm Onsdag 30 Sep. (Början eller mitten av 1870-talet).

" ... Du kan ej tro hur roligt jag tyckte det var i söndags ... jag tyckte bara att dagen var alltför kort. På hemvägen upptäckte vi vid en station att Morbror Knut var med på tåget och då blev det stor glädje på ömse håll kan Du väl tänka. Morbror bor på Kung Carl men hans flickor som nyss kommo från Smedby bo i fågelrummet här. Troligen stadna de till Fredags morgon inte längre det är säkert, ty Morbror tänkte först resa i morgon med bantåget men nu tror han knappt han hinner uträtta sina affärer till dess. Passa på om Fredag det tåget som går från Stockholm kl. 9 så får du råka dem.

Det var ju roligt att Du blev bjuden till Sätuna, det kan alltid vara en treflig diversion från ensligheten i Upsala. Visst skall Du ha frack och svarta byxor med Dig, inte för Söndagen utan för festen om Måndag ty då säger Pappa att alla herrarne komma att vara klädda i frack högtiden till prydnad. Farbror håller mycket på sådana saker liksom alla gammaldags personer.

...
Nu äro Åkerhjelmarne och Helena ute i bodar, sedan komma de hit och stadna här till middagen jemte sin Pappa. I afton skola de gå med Axel Burèn och se Kärleksdrycken.

...
Lilla Julias bröllop skall blifva den 28 Nov.

...
Moster Fanny är i staden och Moster Augusta väntas hit om Lördag. Hon skall bo hos Mormor som flyttade in i Måndags ..."

(Ludvig och Eugénie Almqvist bodde från 1872 Västra Trädgårdsgatan 15 A i Stockholm. "Mormor" som nämns i brevet var A.U. Björkmans änka, Marie Antoinette. Hon "flyttade in" efter sommarvistelsen på Görväln till det Björkmanska huset, Regeringsgatan 36. Efter "Mormors" död 1876 bodde familjen Almqvist i paradvåningen en trappa upp i detta hus, och våningen två trappor ställdes i ordning till dottern Lina och hennes man Gustaf Boström).

Festen på Sätuna var troligen Fritz Björkmans 65-årsdag den 5 oktober 1872.

Vem var Julia?)

Brev från Elvine Åkerhielm till Sven Almqvist.

Högfors d. 8 jan. 1874

Käraste Sven!

Tack för ditt bref, som jag i dag, på dagen, erhöill en månad sedan. En månad är i mitt tycke en ganska lång tid att dröja med besvarande af ett bref, men så tycks du sannerligen ej tänka, ty månader bruka förflyta, innan du hedrar någon af dina kusiner här, med bref. Vi höra aldrig något från Eder nu för tiden; Ebba och Tutte correspondera visserligen ganska flitigt, men derutaf få vi aldrig något godt, nej dertill skrifva de aldeles för många hemligheter. - Den slutsats, du utaf allt detta bör komma till, förstår du nog, utan att jag behöfver påpeka den!

Ett godt, nytt år får jag nu, innan jag går till något annat, af fullaste hjerta önska dig och alla de Dina. Att Ni hafven firat julen på det vanliga gamla Svenska sättet, med julgran och "klappar", har Tutte berättat oss. Hardt nära var det att vi hade blifvit utan båda dessa sistnämnda goda saker, åtminstone på den, för dem bestämda dagen, och det i följe af Ludvigs svåra sjukdom. Nu försökte vi muntra oss så mycket som möjligt, fast det gick ej så lätt när vi tänkte på det lilla bleka ansigtet derinne, som så gerna skulle velat vara med och se på all denna julglädje; men det gick ej för sig, utan fick han lof att qvarblifva i sin säng. I tre veckor har han nu legat, och att han under dessa veckor blifvit mycket förändrad, kan du tänka dig; nu få vi emellertid vara tacksamma, att han är så mycket på bättringsvägen, och att allt, enligt professor Malmstens omdöme, går bra. - För att nu återkomma till julen, så doppade vi ej i grytan i år. Det är något, som du aldrig varit med om, men du kan vara säker på att det är något mycket muntert, fast - i all hemlighet sagdt - långt ifrån smakligt. Häradsh. Poppius och kandidaten voro de enda främmande här. Sedan vi dansat kring granen, kommo julklapparne fram, och rim, mer och mindre sinnrika, flödade. Kandidaten var isynnerhet frikostig, på alla delarne, och gjorde oss riktigt förbluffade genom de dyrbara presenter han utdelade. - På juldagen voro vi beredda på den vanliga bjudningen till Fagersta, men den uteblef, i följe af sjuklighet derstädes.

En så glad julhelg, som vi annars kunnat haft, har det naturligtvis ej varit, och jag frugtar att kandidaten, som kom hit för att roa sig, har blifvit sviken i sina förhoppningar. Vi har visserligen bjudit till; varit dernere om eft.m. och fördrifvit tiden med dans och lekar, men det ej så bra, som vi varit fulltaliga. Nyårsdagen var det en så kallad bal hos prosten Leksells, och der voro vi alla, utom mamma. Mycket folk var der, mest ungdom; i francaisen voro vi 24 par. Moster Eva* med sina gossar, men utan man, var der. Hela tillställningen var lyckad, ej stel utan gick det muntert och ogeneradt till. Altihopa, supe och bal, var slut kl. 12. Trettondagsafton roade vi oss hemma, med åtskilliga muntrationer. Vi tänkte uppföra "Porträtterna" af A. Lenngren, men som för mycket af vår dyrbara tid då skulle bortgått

* Antagligen Bengt Magnus Björkmans (den yngre) fru.

i tillrustningar dertill, nöjde vi oss med de tre grefvinnorna. Ebba var grefvinnan i hennes barndom, jag i hennes ungdom och hr Hyllengren i hennes ålderdom. Sedan höll kandidaten ett populärt föredrag, om nyårsbalen, hvori han besjög sin lycka att fått skjutsa den "gudagoda Anna" dit. Äfven talade han om fröken Elvine, "med hjerta af is". Hr Hyllengren visade med stor framgång ett museum från alla tider och från alla länder, hvori bl.a. förevisades: äpplet hvarmed Eva narrade Adam, Noachs mellersta son Kam, som bestod i en svart guttapercka-KAM, den beryktade kappan som Hagbard hängde upp för att pröfva sin Signes troheten gammal regnrock och dertill 24 andra saker, som jag nu ej minns. Han, hr H., hade också "diktat", och gav komiska råd åt lite hvar här. Sedermera dansade vi fyra par, damerna vet du, kavaljererna voro kandid J. hr H. hr Forssblad och hr Falk. Det hela slutades med "Engelska Trippen" och Ringen med förbehåll. - Trettondagen var det bjudning hos Zetterströms. De hade då alla sina barn hemma, presten, Erik, nu mera grosshandlar Biberg med sin fästmö, m lle Anderson, och så Bengt. Utom sina barn bor också hr Samuelson och en kamrat till Bengt, hr Hiller, hos dem, så att de voro åtskilligt trångbodda, och hade derföre sin bal på gästgifvaregården. Der var ganska trefliga och stora rum, isynnerhet skulle sjelfva salen varit förträfflig, om ej golfvet varit så ojemnt. Det gjorde dock precise ingenting, man får ej vara så nogräknad, vi roade oss ändock präktigt. Lilla rolige Erik Biberg var sig alldeles lik som på bjudningen hos fru Schöne i våras, och dansade naturligtvis nästan hela tiden med sin fästmö. En sak, som jag aldrig sett förr, var att herr Zetterström dansade två francaiser. Det var med hans blivande svärdotter, uti hvilken han också tycktes vara särdeles förtjust. Vi hade, som sagdt är, mycket roligt, men vi från Högforss foro straxt efter supéen och hemkommo mellan 1 och 2.

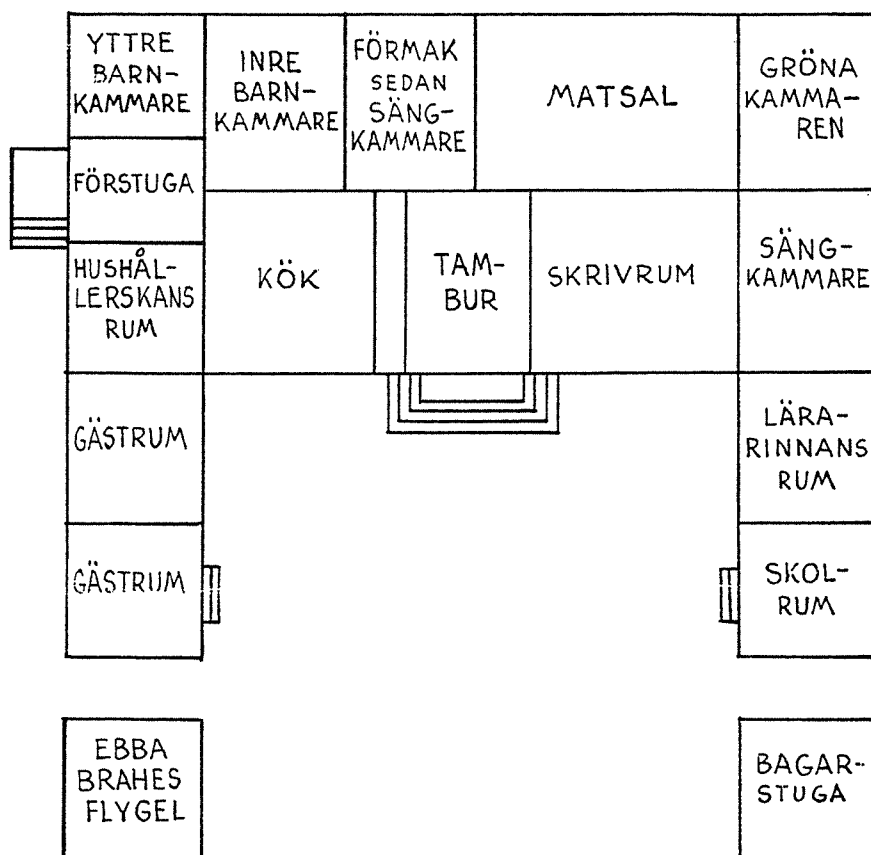
I dag hafva vi varit ute och åkt skridsko, det var ej så särdeles bra is, men det gick ganska bra ändå. Hr Hyllengren är den skickligaste skridsoåkaren, naturligtvis. Ett par gånger nu under julen, ha vi åkt kälkbacke, så äro vi ute och gå allt emellanåt, åka ibland till Norberg o.s.v. Der ser du de nöjen som om vintern erbjudas på landet. De äro ej storartade, men kunna vara lika rolige för det, blott alla deltaga deri med lif och själ. Allt före har nu gått bort, annars har det varit ett ypperligt sådant under julen. - Knut är ibland ute och rider, för att ej glömma bort den skicklighet han, under sin Stockholmsvistelse förvärfvat, men finner det visst mindre nöjsamt på de arbetshästar, som här erbjudes honom.

Han har nu ej många dagar, att vara qvar här, ty troligen resa både han, Mean och kandidaten redan om tisdag. Möjligtär att kand. och hr Hyllengren resa förut. Den senare skall nämligen på några dagar förlusta sig i Upsala och Stockholm, men kommer naturligtvis hit igen sedan. Ej tror jag att någon af oss kommer att vara syskonen följaktig till Stkholm, om ej möjligen Pappa som också väl kunde behöfva att komma bort från den instängda sjukluften härstädes. Han sitter beständigt inne hos Ludvig.

Mamma vakar hela nätterna, och jag förstår ej, huru hon, med de få timmars sömn hon om förmiddagarne njuter, kan vara så kry och rask, som hon verkligen är. - Sedan nu Mean och de öfriga rest, inträder väl här en lugnets och flitens tid, som pågår ända till våren kommer, då det väl blir något mera lif igen, när påbyggningen m.m. skall börjas. Apropos byggning, så håller nu jernvägen här på att läggas om; trädgården är ännu i orubbadt skick, men det lär den väl ej få vara så länge. Tåg går här ännu dagligen. - I dag är det första utslaget för i år i hyttan. Pappa och alla herrarne äro naturligtvis mycket intresserade deraf, och äro förnärvarande nere i hyttan och masugnen. Nej nu kan du med skäl vara trött på mitt långa prat, och därför skall jag nu sluta, och istället göra något i ordning till flickorna Senells emottagande, hvilka troligen, såvida doktorn har något hjerta i sig, komma hit i qväll och då blifva här i några dagar, åtminstone bad jag deras far så ifrigt derom, att jag höll på att mista andan. - Helsa morbror, moster och alla dina syskon, och för öfrigt alla, som vilja emottaga någon helsning från din tillgifna kusin och vän

Elvine.

Alla härifrån bedja om sin helsning xxxx (ursäkta suddet, men det var den allra näpnaste lilla kattunge, som tassade öfver sidan. Fy skam, kisse!) till Eder alla.

Mot hytt- och smedjedammen.

Längd $46\frac{1}{4}$ alnar, bredd $20\frac{1}{2}$ alnar, vidhängda flyglar $16 \times 7\frac{1}{2}$ alnar.

Ritning över herrgården, Högfors. Ur "Högfors bruks historia".
Före ombyggnaden 1874.

Herr Kandidaten Sven Almqvist

Invjudes att såsom
marskalk att med sin närvaro hedra
Migueli Akten.

emellan
Medicine Licentiaten

Sigurd Lovén
och vår dotter
Sophie

i Stockholm Thursdagen den 18 Maj 1876
kl. ½ 8 e. m.

Edla Björkman J. F. Björkman
född von Willbrandt.

Regeringsgatan 36.

C. S. W.

Fruken Anna Björkman

inbjudes

att med sin närvaro hedra

Vigsel-Akten

mellan

Löjtnanten vid Kongl. Flottan

Grefve Adolf Hamilton

och min dotter

Ebba

å Högfors Bruk

Onsdagen den 12 September 1883 kl. e. m.

Josephine Åkerhjelm.

O.S.A.

1880 - TALET.

"... ty nu skall jag snart gifta mig med Hugo och sedan alltid vara hos honom." (Elvine Å.)

"... Gerhard är mina dagars tanke och mina nätters dröm."
(Josephine Å.)

"... uppstod på nytt hos mig tvifvel om huruvida jag gör rätt i att lemna de mina." (Anna Å.)

Under detta årtionde etableras den 40-åriga brevväxlingen mellan Anna Björkman-Almqvist och hennes kusiner Anna och Aimée Åkerhielm på Högfors. På Högfors finns nu Knuts och Josephines barn Knut, Anna, Elvine, Aimée, Ebba, Ludvig och Gerhard.

Anna Björkman var dotter till Josephines fyra år yngre bror Axel Fr. Han var gift med sin kusin Ebba Björkenheim från Finland. Han drabbas tidigt av tuberkulos, känner sig tvungen att sälja Görväln och flyttar med familjen till Stockholm, Humlegårdsgatan 1. På grund av sin sjukdom vistas han på kurorter utomlands, på Rivieran och i Tyskland. Hustrun Ebba följer honom. Eftersom Axel Björkman tidigare varit delägare i och några år bott på Högfors, låg det nära till hands att be systemern Josephine ta hand om hans tre döttrar, Anna, Elin och Thyra. Sonen Albert utbildade sig på Ultuna. Flickorna Björkman vistas långa perioder på Högfors i mitten av 1880-talet.*

Jag tar här med också brev från Eugénie och Ludvig Almqvist till sonen Sven, eftersom de i högsta grad berör förhållandena på Högfors.

Den stora händelsen i början av 1880-talet är Elvine Å:s förlovnings och giftermål med Hugo Hamilton. Ludvig Almqvist, som var barnen Åkerhielms förmyndare efter Knut Å:s död 1879, är den som hjälper Elvine att beställa förlovningsringar, men han är tveksam inför fästmannen Hugo Hamiltons möjligheter att kunna försörja en hustru!

Alla Axel Ulriks döttrar, Eugénie, Josephine, Augusta och Fransiska skulle komma att leva ganska länge som änkor. Josephine, som hade en 20 år äldre man, blev lämnad ensam år 1879 med ett stort bruk och en rad barn. Josephine fick den utmaningen att ta hand om ett företag, ett bruk som blomstrade just på 1870-talet. Stor hjälp bör hon ha haft av svärsonen Hugo Hamilton och den högt uppskattade förvaltaren Forssblad. Antagligen var Josephine den starkaste av systrarna. Eugénie led tidvis av "ett slags mjältsjuka" och var då ytterligt nervös och deprimerad, medan hon annars var balanserad och handlingskraftig. Om systrarna Augusta och Fransiska (Fanny) vet jag inte mer än vad som framgår i breven här.

* Det kom inte på fråga att be systemern Eugénie om samma tjänst; Axel Björkman tålde inte svågern Ludvig Almqvist!

Det händer mycket under ett årtionde för Högforsborna och för Anna Björkman. Elvine och Ebba förlovar sig och gifter sig med varsin Hamilton. Josephines barnbarn kommer i en jämn ström och blir det stora glädjeämnet för mormor och mostrar. Men Ebba blir änka efter bara sex års äktenskap och ensam med tre barn.

Josephine glädjer sig åt barnbarnen men är ständigt oroad över yngsta sonen Gerhard - om han skall kunna stadga sig. Även Josephines bror Edvard ger anledning till bekymmer. Syst-rarna Eugenie och Josephine stödjer Edvard och hans familj och försöker få med de övriga syskonen på olika hjälpaktioner.

Medan Elvine och Ebba "blir gifta", har systrarna Anna och Aimée i slutet av 80-talet blivit "gamla flickor"- över 30 år! Anna utbildar sig efter mycken tvekan till sjuksköterska på Sophiahemmet i Stockholm. Aimée går senare igenom slöjdkurser för att kunna undervisa barnen på bruket. Hon inrättar också så småningom ett bibliotek för traktens barn och ungdom.

Högfors var deras värld, och det var där de utövade sin obetal-da yrkesverksamhet, parallellt med all omsorg för släktens barn, unga och gamla. Man kan tycka att deras värld var begrän-sad, men den var kanske ändå vidare än deras gifta systrars och kusiners. Hade de något val?

Man får genom breven se in i den världen, får veta vad de gör och ibland vad de tänker. Vi får också se inredning, möblering, klädsel, vi får bilder av miljön där, vilket allt gör oss del-aktiga av Högforsbornas liv.

Man var hänvisad till butikerna i Norberg, då man behövde köpa något som inte kunde tillverkas på gården. I Norberg var för-stås utbudet begränsat, och därför anlidade Josephine Å. ofta min farmor för "kommissioner", särskilt i mitten av 80-talet. Anna B. kunde i Stockholm gå i de bästa affärer och skaffa tyger, sybehör och mycket annat.

Vad hände då med Anna B? Vi vet att flickorna Björkman under-visades på Görväln av franska guvernanter och att Anna även i början av 80-talet var i pension i Schweiz. I april 1886 dog Axel Björkman, Annas far, i Wiesbaden. Hösten 1887 förlovade sig Anna B. med sin kusin Sven Almqvist, och kort därefter gifter de sig i Klara kyrka. Anna hade gått på hushållsskola, fast jag tror inte hon lärde sig så mycket. Hon hade, liksom alla hennes släktingar, en stab av jungfrur och barnsköterskor. Det berättas att när hon gifte sig var hon helt ovetande om äktenskapets realiteter, visste inte ens att hon skulle dela sovrum med sin man.

Sven A. var jurist och blev så småningom hovrättsråd i Svea Hovrätt. Familjen bosatte sig på Östermalm, i den nya "Villastaden", Villagatan 3. Enligt samstämmiga omdömen var Sven Almqvist en tillbakadragen, nobel och varmt kristen människa.

Anna B-A:s mor, Ebba B, bor nu också på Östermalm, Floragatan 16. Samtidigt som Anna Åkerhielm utbildar sig till sjuksköterska, vill Ebba Björkman göra detsamma, något som upprör dottern Anna och också säkert fler i omgivningen.

Jag tror inte Ebba B. gjorde verklighet av sina planer. Jag vet mycket litet om Ebbas liv som änka. Förhållandet mellan Ebba och dottern Anna var spänt. Ebba B. omtalas av dottersonen Carl Almqvist (min farbror, som föddes samma år som mormodern Ebba dog) som bördsstolt, högfärdig och lynnig. Enligt C.A. hade Anna A. berättat att Ebba en gång med döttrarna var på väg in till Stockholm från Görväln med häst och vagn. Flickorna gladde sig. Men Anna råkade säga något som missagade mamman, varpå alla tre döttrarna fick stiga ur vagnen och gå tillbaka hem. Ebba fortsatte ensam in till Stockholm.

Anna Almqvists far var död, förhållandet till modern var inte bra. Anna Åkerhielm, som var nio år äldre än kusinen, fick bli den förtrogna.

Och Annas bror Albert? Fastän han är äldst blir han inget stöd för mor och yngre systrar, tvärtom, här börjar hans tendenser att bli "olycksfågel".

Från Eugénie A. till sonen Sven.

Stockholm den 18 Februari 1880

... ty annars skulle jag tycka att det vore bra synd om Dig som är så bunden vid Dina böcker så att du ej alls får vara hemma något i vinter då societetslifvet blifvit så mycket liffligare genom Åkerhjelmiska familjens härvaro...

Jag fick i Söndags göra bekantskap med Fröken Eva Hamilton som var uppe här med Elvine på visit; jag tyckte hon var mycket söt och behaglig. I går aftse voro vi bjudna till Moster Josephine och der råkade vi Grefven och Grefvinnan Hamilton som jag också tyckte mycket bra om.

Fröken Eva bor hos Moster Josephine och kommer att stadna här i Stockholm hos Åkerhjelmarne någon tid då hennes föräldrar i morgon eller öfvermorgon återvända till Upsala. Jag skulle gerne vilja ställa till en liten bjudning nu för att få Dig hem, men då vi som i dag åtta dagar till skola hafva en stor middag för Statsråden och Riksdagens talmän så vill jag naturligt nog ej splittra mina krafter...

I går kommo Tante Ebba och hennes flickor till staden och skola stadna här 14 dagar. Ekenstiernas anlände i Måndags...

Från Ludvig A. till sonen Sven.

Stockholm 5 maj 1880.

... Hos Åkerhjelmarna ligger nu alla flickorna i messlingen utom Anna; men Lars är återställd...

Från Eugénie A. till sonen Sven, som befinner sig i Paris.

Kalfudden 6 juli 1880.

... brefvet ... det innehöll den stora nyheten om Elvines förlofning som då var veckans evenement; frieriet hade egt rum på Söndagen på Högfors dit Eva och hennes bror hade åtföljt Anna och Elvine från Strömsnäs dagen förut. Egentligen är saken ännu en hemlighet fastän nu slägt och vänner veta af den men eklateringen kommer först att ega rum om Söndag åtta dagar den 18 då Pappa och äfven H... komma till Högfors...

Ludvig Almqvist tillägger:

Sedan jag fått läsa Mammas bref får jag med hennes tillstånd bedja dig alldeles förbise hvad hon skrifvit om klädningar och andra presenter, som borde köpas i Paris.

...min önskan att du söker få reda på någon utmärkt kirurgisk

instrumentmakare för att få veta om ej något lättare och finare ben (med fot) kunde göras åt Knut*, än Stille med sin konst för-
mår ...

... Elvine följer mig i morgon bittida till Stockholm, då vi skola beställa förlofningsringarna.

Från Ludvig A. till sonen Sven i Paris.

Stockholm 10 juli 1880.

Käre Sven

Mamma och jag jemte Robert hafva i dag begifvit oss hit från Kalfudden för att emottaga Josephine och Anna, friska(?) på em väntas åter från Norrland, dit de för några dagar sedan reste för att aflemna Gerhard och se huru han hade det där.

Elvine har varit hos oss på Kalfudden under dessa dagar och åtföljde oss nu hit. Vi möttes här af ditt kärkomna bref från Paris, hvilket jag sätter mig att med några ord besvara under det jag väntar på mosters ankomst. Vi återvända till Kalfudden med Freja i afton; Moster, Anna och Elvine till Högfors i morgon f.m. - Den sistnämndas förlofning skall eklateras nästa Söndag d. 18, då jag och Mamma, åtminstone en af oss, tänka vara tillstädes. Hamiltons väntas ock från Upsala. Om jag kommer dit, får jag se och göra bekantskap med fästmannen, som jag hittills icke känner men om hvilken jag hört allt godt. En enda sak förefaller mig besynnerlig, nemligen att han valt Elvine och icke sökt vinna den äldre system, som i alla afseenden synes mig ega företräde framför E. Men kärleken är blind, som man säger...

...

Din tillgifne far
Ludv. Almqvist

Från Ludvig A. till sonen Sven.

Kalfudden 21 juli 1880.

... Min tjenstgöring i H.Domstolen är nu tills vidare slut och de första dagarne af min ledighet har jag använt på en resa till Högfors, der i Söndags eklaterades förlofningen emellan Hugo Hamilton och Elvine. Närvarande voro Hamiltonska familjen nemligen Grefven, Grefvinnan samt två söner och två döttrar, jemte å andra sidan jag, Robert och Oscar Silfverstolpe. Det är ledsamt med sådana förlofningar, der tiden för bröllopet icke kan ungefärligen förutses, än mindre bestämmas. Fästmannen eger ingen plats med säker inkomst. Det funderades nu på, om han, för att vinna en sådan, skall vid årets slut, då hans tingsarbete hos Björkenstam upphör, begifva sig till Stockholm och der tjenstgöra, eller om han bör söka få Björkenstams, Poppii eller någon annan domsaga på s.k. arrende, i hvilket fall han kunde erhålla så stor inkomst att han, med tillhjälp af reventen af Elvines fädernearf blefve i tillfälle att sätta bo ...

* Sonen Knut Almqvist hade vid en olyckshändelse, då han var endast fem år gammal, fått sitt ena ben så svårt skadat att det måste amputeras.

Här nedan är det första brevet till ANNA BJÖRKMAN.

Från Elvine Åkerhielm till Anna Björkman, i pension i Schweiz.

Högfors den 19 juli 1881.

Nu min lilla kära Anna får du ändteligen svar från din otacksamma kusin Elvine, som så länge dröjt att besvara ditt vänliga snälla bref ...

Mins du att det nu snart är ett år sedan Ni voro här? Då hade jag nyss blifvit förlofvad och var så lycklig, och nu, kära Anna, är jag det ändå många många gånger mer, ty nu skall jag snart gifta mig med Hugo och sedan alltid vara hos honom. Kommer du ihåg, du lilla, att jag sade att jag skulle skrifva till dig och bedja dig bli min brudtärna när den tiden skulle komma!! Nu har den kommit och nu beder jag dig derom! Vårt bröllopp blir som jag hoppas i början på September. Då är du kanske ej hemma ännu ... qvar uti Schweiz?? ...

Här hafva vi nu så brådtom med min trousseau, alla systrarna hjelpa till dermed, märka serveter och sy gardiner ...

Moster Fanny har varit här med Fanny och Esther. Vi ha haft så trefligt tillsammans, som du nog kan förstå och de hafva hjälpt mig att sy. Äfven har jag mycket roligt af att Hugos föräldrar hyrt ett litet sommarnöje alldeles här i närheten, så att vi ofta får råkas. Du vet kanske att Hugos yngsta syster Eva Hamilton i många år varit min bästa vän, och vi hafva så roligt tillsammans...

Jag kysser dig och är alltid din tillgifna kusin
Elvine Åkerhielm.

Från Ebba Å till Anna B.

Högfors 12 dec. 1881.

... Här har varit så tomt i höst efter Elvine, och nu på den sista tiden äfven efter Aimée, som, som du kanske vet, flyttat med min äldsta bror Knut till hans egendom Långgårdet...

Elvines bröllopp tänker jag du redan hört beskrifvas, så det är väl ej värddt, att jag gör det, jag vill blott säga, att det var mycket gladt och roligt, och det var riktigt synd du ej var med som tärna. Har du ännu varit och helsat på Elvine? Hon har så trefligt i sitt lilla hem ...

Från Anna Åkerhielm till Anna och Elin Björkman.

Högfors den 9 febr. 1883.

Käraste vänner, Anna och Elin!

Vi tänka så ofta på Eder och tycka det är tomt att, sedan vi varit så mycket tillsammans i Julas, nu aldrig höra något från Eder... Vi äro så der temligen flitiga med sömnad; bland annat hålla vi på med handdukar och duktyg åt Ebba ...

Fröken Cronqvist kom den 1sta februari, och systrarna spela flitigt för henne, så att pianot numera sällan är ledigt. Om qvällarna ibland spelar hon så vackert för oss, och då sitta vi i halfmörkret i ett af förmaken bredvid salen och höra på eller också vandra vi fram och tillbaka genom rummen. Eljest läsa vi ofta högt, och ha nyss slutat en ganska bra och rolig bok "Fru Borgmästarinnan" af Ebers.

... Ha ni nyligen varit uppe och sett Elvines lille pys? Jag har haft bref från Elvine i dag; största delen deraf handlade naturligtvis om lilla Ali, om hur söt han är och huru han växer och förkofrar sig.

... Mamma har flera skönt doftande hyacinter i den vackra jardinièren, som Morbror Axel skickade henne ...

Från Anna Å. till Anna B, som tydligen befinner sig på Högfors. Anna Å. är i Stockholm. Brevet är antagligen skrivet årsskiftet 1885- 1886.

Hotel d 'Angleterre tisdag qväll.

Älskade Anna lilla!

... Det gjorde mig så ledsen att höra att Morbror åter är sämre. ... svider det i mig att öfverge Mean*... Allt beror nu på hvad doktorn säger i morgon.

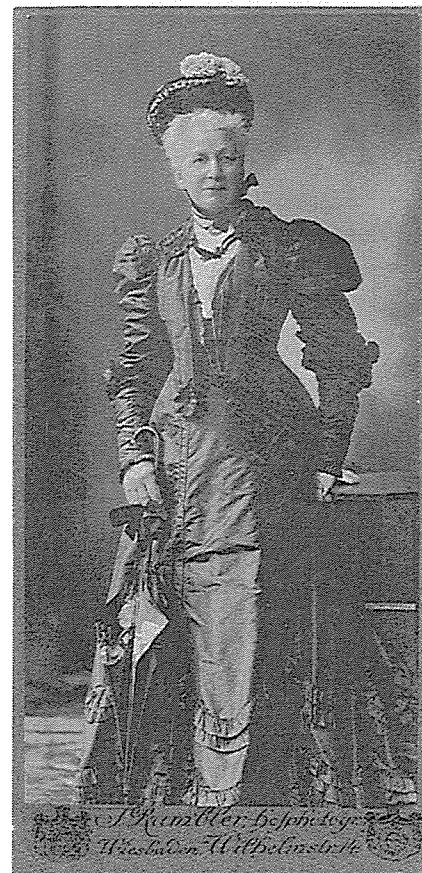
... På eft.m. var jag nere vid Centralen och tog emot Hugos. De små barnen voro så älskliga; jag hade satt nya ljus i granen hemma och bedt jungfrurna tända den tills vi kommo, och barnens glädje var stor; t.o.m. lilla Agnes kunde ej taga sina ögon ifrån den. Hon var så söt i en skär klänning, som Ebba sytt åt henne, Elisabeth bäddade sin docksäng och Adolf lekte med sina julklappar ända tills deras ögon nästan föllo ihop, och så tvättade jag och lade Adolf. De hade fått så mycket vackra leksaker, och Elisabeth dessutom en vacker silfverbägare samt Agnes ett gammaldags halsband af granatperlor, mycket vackert, som varit hennes farmors.

... I morgon går jag tidigt till Mean för att få höra hvad Doktorn säger.

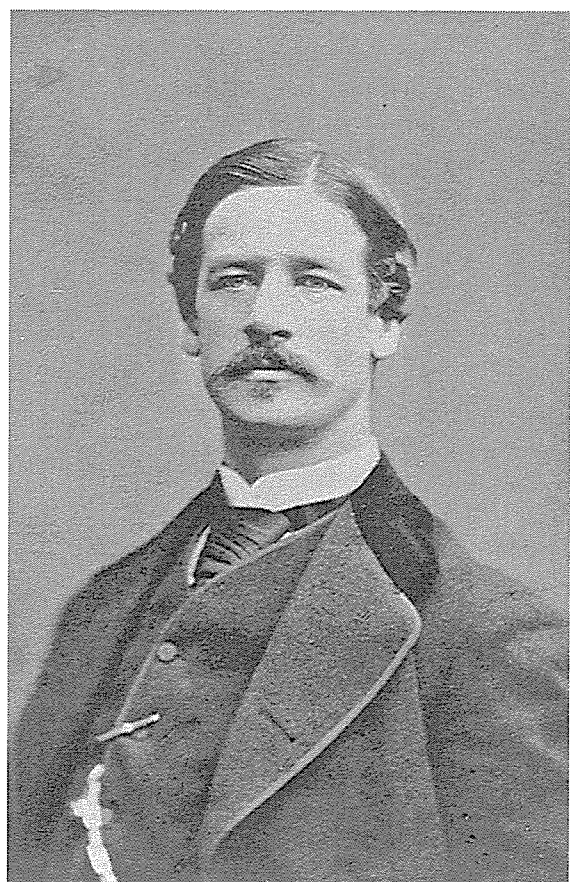
... din tillgifna Anna.

* Aimée kallades Mean.

Eugénie Almqvist.

Augusta Silfverstolpe.

Axel Björkman.

Fanny (d.ä.) Ekenstierna.

Brev från Anna Åkerhielm till Anna Björkman.

Högfors den 21 juni 1885.

Älskade Anna lilla! Innerlig tack för dina båda bref, hvilka jag förr skulle ha besvarat, om jag icke tänkt att du genom Fanny nog finge höra ganska mycket härifrån. Nu hoppas jag kunna skrifva långt till dig; det är en sådan stilla, fridfull söndags-eftermiddag, solen skiner åter efter en häftig regnskur och jag hör inga andra ljud än forsens brus och svalornas qvitter genom det öppna fönstret.

Elvine med sina barn kom, som du vet, i torsdags, så att nu är här riktigt lifligt. De bo i sina vanliga rum i flygeln och Ebba har nu också flyttat dit ned, hon tycker det är bättre på flera sätt, för badvatten o.s.v. Det är tomt efter dem häruppe, men jag bor nu i mitt eget rum, och Eva kommer vanligen upp till mig en stund om morgnarna medan hon väntar på sin mat. Alla tre småbarnen äro så friska och glada, Elisabeth går långa stycken, fastän ganska bredbent och viftande med armarna för att hålla balansen, hon ser så lustig ut. Söta äro de alla tre, hvar på sitt sätt och vi ha så roligt af dem. Salongen i flygeln är mycket trefligt möblerad, och der sitta vi när det är regnväder och Mamma vill skrifva bref, så att hon ej skall bli störd i stora rummet. Dessutom är nu en dörr upptagen från röda förmaket så att man kan komma den vägen in. Vi komma nog hädan-efter att sitta der mycket; för närvarande målas der, mendet blir färdigt till midsommar och skall naturligtvis ställas i ordning som förmak med de små sofforna i hörnen. Några portierer äro ännu ej uppsatta, ty vi ha ännu ej lyckats få några riktigt passande, men det skall nog bli.

Mätte Ni nu få goda underrättelser från Morbror* och mätte han bli bättre genom sin vistelse i Norge! Är det meningen att Ni skola stanna hela sommaren i Stockholm? Skola Ni icke i så fall resa ut någon gång till Gripsholm, Fanny beskref deras nya våning såsom någonting så förtjusande trefligt. Fanny var mycket, mycket snäll och det var så roligt att ha henne här. I dag har Mean haft bref både från henne och från Ellen S. skrivet i Lybeck. Deras ångbåtsresa dit hade gått utmärkt; vädret hade varit så vackert och de hade alls icke känt någon sjösjuka. - Vi tyckte alla att Elsa Gagge var ganska söt att se på; hennes karakter kunde vi ej hinna lära känna på den korta eftermiddag hon var här. Carl och hon ämna gifta sig i december och arrendera en egendom utanför Westerås** - Mamma hade ett långt bref från Mo-*** genie, hon kommer ej nu, ty hon väntade hela familjen från Östana till Algö som i går. De stanna öfver midsommar der, men sedan, skref Moster, skulle hon gerna komma till oss. - Jag Det vore bra roligt om det blefve af. - Jag har ej sett något af intresse i tidningarna, men lofvar att skrifva om jag finner något roligt.

* Morbror= Anna Björkmans far, Axel Björkman. av /

** Stora Åsby i Rytterne socken, beskrivet bl.a. Gunnar Mascoll Silfverstolpe, son till Carl och Elsa S.

*** Mogenie= moster Eugénie.

Brev från Axel Björkman till hans döttrar Anna, Elin och Thyra.

Wiesbaden den 28 Novemb. 1884.

... I Onsdags undersökte Doktorn mitt bröst, med det på sednare tider vanliga utlåtandet: det går framåt, men långsamt. Både Doktor Z. och jag hafva skrifvit till Sigurd Lovén, och jag väntar förgäfvades sedan i Onsdags svar från honom. Jag skall skriva till Faster Josephina så snart jag får svar från Lovén, ty hans bref blir troligen afgörande, om jag får komma hem eller ej i vinter.

... Will Anna fråga Faster, och svara mig, hur det gick i Pröfningskomiteen med Farbror Aug. Silfverstolpes utskylder; han blef ju i Taxeringskomiteen för detta år uppskattad till en årsinkomst af Sjuhundrafemtio tusen kronor, deraf 730 000 för förtjensten på försäljningen af Ingemarshof; och till följd deraf skulle INGEN Westeråsbo behöfva betala några utskylder; ty Farbrors skulle gå till 80 000 kronor - .
Helsa så hjertligt den snälla Faster från Mamma och mig; äfvenså Aimée. Waren snälla, uppmärksamma och lydiga samt gören allt Edert till, att göra bördan lätt för Faster, att hafva velat emmotaga Eder. Jag sänder eder mina bästa helsingar och förblifver eder alltid ömt tillgifna Pappa.

Från Axel B. till hans döttrar.

Mentone 8 April 1885.

Kära Flickor!

Vi sände igår från Nizza 2 små askar med blommor åt Tante, och en åt Anna, för att gifva Faster från Eder ...

Från Axel B. till hans döttrar.

Frankfurt a/M d. 10 Maj 1885.

Kära Flickor!

... Jag har genom en häftig host-attack i går afton blifvit öfvertygad, att det ej skulle vara bra för mig att återvända. ... Det blir svårt för Mamma och mig att skiljas, låt vara blott på en månad, men vi tycka att vi ej kunna lemna Eder längre åt Fasters godhet...

... Jag tycker att Ni bör gifva inalles 15 kronor i dricks-pengar, om Ni haft EN jungfru; i annat fall 10 åt hvar om Ni haft 2.

Från Axel B. till dottern Anna.

Wiesbaden d 15 Januari 1886.

... I helgen hafva vi båda mycket längtat efter lutfisk, och Fru Öhmans knäckebröd också.
Tack för underrättelsen angående 13 Villagatan, jag vet nu, hvad jag vill veta. Inte ett ord från Albert sedan d. 1 ds från Ultuna...
Gud bevare eder kära barn!
Eder Pappa.

I nästan varje brev som Axel Björkman skriver till sina barn, skriver också hustrun Ebba. Hon skriver på franska. Det är svårt för mig att citera henne, eftersom jag inte behärskar det språket så bra.
Men när det är verklig kris går hon över till svenska språket - blandat med franska här och där.

Från Ebba Björkman till hennes barn.

Tisdag morgon Kl. 8.

Älskade barn!

Z. kommer 3 à 4 gånger om dagen. I går afton gaf han sömnmedel: Verkade först med lindrig yrsel. Sedan några timmars sömn ... Svåra plågor i bröstet; nu på morgonen mycket svag...
9 heures Z. vient d'être ici. Han tror pappa kommer att förlora medvetandet i dag! Gud, var när oss, befria kärleksrikt min älskling från plågor!
Kl. 6 Tillståndet mycket dåligt, kramp i lungan, full sans.

Från Ebba B. till dottern Anna.

Hotel Block, Wiesbaden. 7 April.

Min älskade Anna!

Gud vare med oss alla! Om så är hans villja kommer jag till Stockholm om Söndag morgon; jag reser härifrån om vår Herres mening det är om Fredag tidigt. Kom du med Söndagståget till mig. Elin får komma sednare till begrafningen. Den älskades jordiska qvarlefvor följa mig snart efter till Sverige. En person härifrån åtfölja dem. Albert skrifer du till att han kommer till Stockholm dagen före begrafningen som han skall genom mig eller dig underrättas. Skulle något hindra mig att vara på Hotel Suède i Sverige då du kommer så gå till Faster Augusta. Omfamna innerligt Elin Thyra. Helsa alla.
Din egen Mamma.

Axel Björkman dog den 6 april 1886.

RB Fasma den 13 Apr. 86

Bästa Anna!

Mottag sjelf och framför till Din Moder vårt djupa deltagande i Eder stora sorg!
 Alice och jag anhålla om våra vördnadsfulla helsningar till Tante Josephine och samtliga på Högfors.
 Annas tillgifne
 Reinhold Björkman.

Från Anna Åkerhielm till Anna Björkman.

Högfors den 2 aug 1886

Älskade Anna lilla!

... Mätte Moster Ebba nu vara fullkomligt rask igen...
 Här på Högfors äro vi nu en ganska talrik samling qvinnor och barn.
 ... Anna B. på Sätuna har lofvat komma hit i denna vecka...
 Vi hoppades också att Moster Augusta skulle vara här ... men som hon ännu är i Lucern...
 Ellen bad mig helsa dig mycket och säga att hon längtar oändligt efter sin mamma...
 ...Du frågar efter Fanny; vi tycka att hon är rätt snäll, mycket vänlig och hjälpsam, fastän ibland litet obetänksam i sitt tal. Kanske gör det henne godt att vara der det ej finnes några her-
 rar ...
 Helsa Ekenstiernas mycket.
 Din tillgifna Anna.

Från Anna Björkman, Sätuna, till Anna Björkman, Stockholm.

Sätuna 15 Juli 1886

... Igår reste Reinhold och Alice in till lantbruksmötet. Du var väl ute med Albert och tog dig en titt på alla sevärda saker tänker jag.
 ... midt uppe i höskörden. Igår kommo öfver 200 lass lyckligt in under tak.
 ... och läser för resten "Les Jeunes de Raison" (?), i början minst sagdt "pas comme il faut" men sedan rätt intressant.
 ... Från Mean har jag ännu ej haft något bref. Träffade du Anna Å. sedan?
 ... din uppriktigt tillgifna vän
 Anna.

Från Anna Å. till Anna B.

Högfors den 17 juli 1886.

... Kjoltyget är mycket vackert, det var så likt dig att ha tänkt på band dertill och Elvine blef mycket tacksam för kråsen, som ju voro både bra och billiga.

... I dag har jag tänkt på Eder många gånger och varit glad att Ni haft vackert väder den första Söndagen i Eder nya bostad.

... Det är ljufligt att vara hemma, och i sommar råder här så mycken harmoni att man känner sig helt lätt om hjertat. Så är här så vackert, rosorna blomma nu, all grönska är så frisk och slingerväxterna kring byggningen så frodiga. Jag njuter också mycket af mitt eget rum ...

... De äro så lustiga Adolf och Elisabeth, som två ystra små fölungar, och springa och hoppa jemt.

... Mean ser så frisk ut, och det korta håret klär henne utmärkt sedan det blifvit så tjockt.

...Korallhalsbandet lemnade jag dig ej nu i Stockholm derföre att jag ännu ej fått något lås till det.

Från Anna B, Sätuna till Anna B, Stockholm.

Sätuna 2 Sept. 1886.

... Ditt sista bref fick jag retournerat till Högfors, der jag var några dagar. Det var så kärt för mig återkomma dit och träffa dem alla, du skall veta att det nu är åtta år sedan jag var på det kära Högfors.

... Ellen Silverstolpe var äfven derute samt Fanny Björkman.* Mean och Ellen äfven brukade sitta inne i mitt rum och språka om qvällarna och det var så trefligt. Elvine var äfven der med sina tre små söta barn samt Eva Krusenstierna** med sin lille gosse. Mean, Eva och Elvine brukade musicera om kvällarna och det var för mig mycket njutningsrika stunder.

Sedan jag lemnat Högfors ... reste jag till Mälby och helsade på Hia***. Hia och jag hade det mycket trefligt tillsammans... På Östanå voro vi äfven ofta, och medan jag var der kommo Tante Eugénie, Sven, Ludvig och Knut dit. Tante Eugénie, Lina Hia och jag började läsa högt "En sommarsaga" af A.Ch.Edgren...

Från Anna Å. till Anna B.

Högfors den 26 sept. 1886.

... Jag emotser många förtroliga pratstunder i min soffa...

... vi haft bref både från Grönzinka och från Ebba, att såväl Morbror Bengt som Ebbas Adolf befinna sig utmärkt af Westeralunds ordinationer ... och Adolfs förändrade utseende och förbättrade helsa utgöra allmänna samtalsämnet i Carlskrona.

* Edvard Björkmans äldsta dotter.

** E.K. var Hugo Hamiltons syster, mor till Agnes v.Krusenstierna, Eva, f. Hamilton nämns på sid 27.

*** Hia är Sophie Lovén, f. Björkman.

Från Anna Å. till Anna B.

Högfors den 10 nov 1886.

... Fannys bror Edvard* har skrivit hem att han är så förtjust i din Mamma och tycker så mycket om att vara tillsammans med Eder alla. Hur går det för honom, har han ännu fått någon plats? I nästa vecka skall hans syster Anna börja sin nattvardsläsning i Sköfde, och samtidigt får Maria en gouvernante; det äro vi så glada åt.

... Vår nya kokerska är mycket fryntlig och tyckes passa bra för våra förhållanden; det är roligt att ej ha mera än en i köket då vi nu äro så få...

Från Anna Å. till Anna B.

Högfors den 3dje dec. 1886.

... kommissioners uträttande att tacka dig för...

Mamma tyckte så mycket om cretonne't till Ebbas bord att hon ber dig köpa ännu 7 alnar sådant till en ländstol som hon ämnar ge Ludvig och till två små hyllbord, samt 12 alnar af samma sort fransar till borden.

... Tala ej om för någon, men vi äro så öfverlyckliga emedan det kommit bref från Grefve Rosen i Australien att han tror sig så godt som funnit reda på Gerhard, frisk och sund ...

Mamma vill ej det skall talas om, förrän vi haft bref från Gerhard sjelf och äro riktigt säkra.

... Vi ha nu slädföre och 13 gr. kallt.

Från Anna Å. till Anna B.

Högfors den 15 dec. 1886.

... och du känner att vi äro hos Eder med det varmaste deltagande. Också vi ha erfarit hvad det vill säga att sakna någon i kretsen och särskildt vid julen.

... Dagen efter Annadagen fick jag från Mogenie "Stepping Heaven ward" af Mrs Prentiss.

... Om du visste så flitiga vi äro. Elvine köpte åt småflickorna mjukt ljusblått tyg och cremefärgade Herkulesband till sjömansdrägter. Dessa klädningar ha vi nu sytt och de se mycket söta ut... Dockorna äro också färdiga och mycket älskliga.

Från Josephine Å. till Anna B. och Elin B.

Högfors den 28 Decemb. 1886.

... tacka för den deliciösa konfekt ni skickat oss... vi ha kalasat alla dagar...

Eder tillgivna faster
J. Åkerhjelm

* Fanny, Edvard, Anna och Maria var Edvard Björkmans barn.

Brev från Anna Åkerhielm till Anna Björkman.

Högfors den 27 dec. 1886.

Älskade Anna lilla!

Tack innerligt så väl för din julklapp, ditt bref i dag och för den andel, du på sätt och vis haft i många af gåfvorna här, då du ju valt och köpt dem. Du vet nog på förhand att Fru Nybloms dikter äro mig kära; ännu har jag blott läst en del af dem, men flera tycker jag så mycket om. Tack för dem, min egen vän. Vår Julhelg har varit både glad och fridfull. Julaftonen på f.m. foro Ludvig och jag till Hästbäck med matvaror från Mamma; så doppade vi i grytan i köket och vid sextiden tändes granen. Barnen jublade öfver sina gåfvor och Hugo hade skrivit så många lustiga verser, bland annat på gardinerna. De taga sig bra ut och Mamma tycker mycket om dem. Juldagen foro vi i julottan och sysselsatte oss sedan så godt som hela dagen med barnen, visade dem i böcker, lekte jullekar med dem o.s.v. I går gjorde vi ett litet slädparti till fru Z., dit t.o.m. barnen fingo följa, och idag ha vi varit en stund hos Forssblads. Julia tackar mycket för kortet från dig och var mycket nöjd med sina julklappar, i synnerhet tyckte hon om skålen.

Från Ebba hade vi idag bref med skildring af deras jul. De ha varit friska under helgen och haft allting godt och bra.

Nu läser Hugo högt för oss Kommendörens^{*} döttr af Lie, och den blir visst mycket intressant. Men vi skiljas åt tidigt om kvällarna, ty efter allt vakande före jul, behöfva vi nu taga skadan igen. Det syns nog också på mitt bref att jag är ganska sömnig, och det är derföre bäst att jag slutar; snart skall jag försöka skrifva ett bättre bref. Nyårsdagen äro vi bjudna till Fagersta.

Nu godnatt! Helsa så hjertligt till alla de dina och tacka både Elin och Thyra för deras snälla bref och kort. Mean helsar och tackar.

Din tillgifna Anna.

* Anna Å:s stavning.

Från Anna Å. till Anna B.
Högfors d.4 jan. 1887.

... som jag bor i mittelrummet och småbarnen i det blå, blir det aldrig någon brefskrifning af om dagarna...
... Fester för folkets barn komma vi vñst att ha i nästa vecka.
... I dag voro vi bjudna på stor fest till Grönzinka, men kunde icke komma. Är Albert der?

Från Anna Å. till Anna B.

Högfors den 19 jan. 1887.

... Du tycker kanske det är underligt, men jag hade redan förut en aning om din Mammans tankar i det ämne hvarom du skref; hon hade, då Mean sist var uppe hos Eder, gjort några frågor, som Mean sedan talade om för mig och som kommo oss att ana hvad som föregick inom henne. Ännu mera undrar du kanske öfver att jag förstår dig bättre än jag förstår Moster - då hon och jag ha samma önskan borde jag väl förstå henne bäst. - Och jag förstår henne till en del: då man länge vårdat en kär sjuk, åt hvilken man egnat dag och natt alla sina krafter, och så detta värf, dessa pligter upphöra, känns det som om den bästa lindring i saknad och tomhet vore att få sitta vid en annan sjuksäng och helt och hållet egna sig åt vården af andra sjuka. Detta har jag sjelf erfarit, och kan därför så väl förstå den känslan hos en annan. Men hvad jag icke förstår, är att Moster kan lemna Eder - i det fallet är jag af aldeles samma tanke som du, och genom detta uppstod på nytt hos mig tvifvel om huruvida jag gör rätt i att lemna de mina, och det var liksom allt hvad jag på sista tiden sett så klart för mig, åter skymdes af ett moln. Jag kan icke annat än oupphörligt bedja "Led oss i din sanning. På nytt skall jag tala med Mamma och så förtrösta på Gud, att han leder allt efter sin vilja, både för Moster och mig.

Från Anna Å. till Anna B.

Högfors den 30 jan. 1887.

... Hur länge jag stannar i Stockholm vet jag ännu ej alls, men i främsta rummet vill jag naturligtvis verka för den sak för hvilken jag kommer. Jag har skrivit till Sigrid Wachtmeister och gjort upp att vi på onsdagen ... skulle följas åt ut till Sabbatsbergs sjukhus för att bese det.
... Till Mogenie har jag äfven skrivit och för henne utvecklat mina planer samt frågat om hon ännu afrådde mig. Jag har fått svar från henne i hvilket hon tillråder...

* Sophiahemmet öppnades 1889. "Hemmet för sjuksköterskor", också inrättat av drottning Sophia, började sin verksamhet 1884. Eleverna fick till en början sin undervisning vid Sabbatsbergs sjukhus.

Från Anna B, Sätuna till Anna B, Stockholm.

Sätuna 13 Jan. 1887.

... tack för alltsammans och för alla vänligheter mot mig under det flydda året. Det har varit ett mörkt år för oss båda ... Ledsamt var höra genom kusin Ebbas brev till Mamma att lilla Thyra varit dålig... Jag undrar om Elin varit på besök vid Fånö och du och Thyra skola resa till Högfors som det var fråga om? Från Mean hade jag ett kärt brev ... De väntade sig en lyckligare och gladare jul vid Högfors än hvad de haft på flera år, i anledning af underrättelserna från Gerhard, Hamiltons och Ludvigs dervaro o.s.v. Lilla goda, älskade Tante Josephine hon kunde behöfva den glädjen som så länge har gått och burit på en sådan oro... på julafton voro vi alla vid Fasma och der var julljus och julfröjd för både små och stora. Alla statfamiljerna voro äfven inne, fingo traktering och barnen små presenter, och så dansade alla omkring den tända julgranen. Lilla Fritz * gav ej tappt må du tro, både runddans och långdans, och hans små knubbiga ben gingo som trumpinnar... Följande morgon voro både Pappa och vi alla i julottan. Tänk att Pappa vågade sig ut!

Från Anna Å. till Anna B.

Högfors den 27 mars 1887.

... från Mamma, men hon har varit så upptagen af Morbror Edwards sak hela tiden... Morbror Edvard skref för några dagar sedan ett så snällt brev till Mamma, svar på ett från henne, och Morbror Bengt har ju låtit sig öfvertalas att komma till Stockholm nu. Om Engsö går, kommer väl äfven Mogenie i morgon, så att då alla blifva samlade....

Från Anna Å. till Anna B.

Högfors den 31 mars 1887.

... ditt vänliga erbjudande att uträtta kommissioner åt henne... Som du vet, inlemnade Mamma till Forsells (i deras bod på nedre botten) till ändring en sidendolma med perlgarnityr och plyschfoder. Rundtomkring dolman satt äfven under perlgarnityret en sniljfrans, men denna var sliten och behöfde utbytas mot en ny, och det är just denna, Mamma vill be dig köpa. Sådana fransar lära finnas både hos Meeths och hos Holtz vid Brunkeb.torg, 9 alnar skulle åtgå och fransen bör vara ett kvarter bred, samt får kosta högst omkring 1,50 per aln. ... Fransen bör naturligtvis vara af god qualite´ så att den ej rasar sönder. Skulle du äfven vilja vara god bedja Forsells då kappan blir färdig, skicka den till sömmerskorna fröknarna Lindgren, de skola hitsända en klädning åt Mamma, och har lofvat att lägga in kappan tillsammans med den.

* "Lilla Fritz" var Reinhold Björkmans andre son, född 1885. "Pappa" var då drygt 79 år, han skulle bli över 83.

Från Anna Å. till Anna B.

Högfors Långfredagen 1887.

... bekymmer för Morbror Edwards, men nu tycks det ju bli en liten ljusning ... Ack, om han nu finge sälja Amundtorp och kunde komma ifrån sina skulder.

... Vi ha haft en stilla och ljuflig Långfredag, läst Brooks och Bersier samt gjort en lång promenad på jernvägen i det sköna vårvädret... igår voro Mean och jag vid blåsipplandet och skreko af förtjusning, då marken bredvid bäcken var alldeles blå af sippor. Mean har hufvudvärk och hjertklappning emellanåt och tar chinapiller. Jag hoppas så innerligt att hon snart måtte bli riktigt kry igen; eljest tynger det på mig att lemna allt åt henne då jag nu snart skall börja min nya verksamhet. - Åt densamma i sig sjelf är jag fortfarande lika glad, men om du känner mig rätt, vet du nog att jag mången gång sedan jag nu kom hem undrat och grubblat öfver om jag gör rätt i att lemna de mina...

Från Josephine Å. till Anna B.

Högfors den 7 Juni 1887.

... Vi äro mycket belåtna med alla uppköpen, promenadkjolen blir säkert både vacker och stark, jag har ännu ej fått den färdig, och band och handskar äro aldeles sådana vi ville ha dem...

Jag önskar du kunde se alla de små barnen hur söta de äro när de leka tillsammans här ute på gården, eller med höga fröjdeskri ila genom rummen som qvittrande svalor! I söndags var det Ebbas födelsedag, och på morgonen hade hon ett med blommor rikt utsiradt födelsedagsbord såsom i hennes barndom. Der funnos torta, bakelser, karameller af många slag, telegram från hennes man, bref ifrån Anna och många af hennes bästa vänner samt dessutom åtskilliga vackra gåfvor. Ebba sjelf strålade af lycka, glädje och tacksamhet och fastän hon nu redan är mor till två barn och snart väntar ett tredje, var hon så lik den forna lilla "Lebs" - jag vet ej om du hört henne kallas så - att jag drömde mig tillbaka den kära gamla tiden då familjekretsen var fulltaligt samlad kring festens föremål...

Aimée tror sig ej ha några böcker som du ej redan läst, men Elvine har flera goda Engelska sådana och hon föreslår att Du följer Anna till Villagatan 17 och der sjelf väljer ut hvad Du vill ha. Hon ber mig nämna att Hugo aldrig är hemma mellan 11 och 3 och att Du således ej behöfver befara att störa honom i hans arbete.

Mina vördnadsfulla hjertliga helsningar till Tante Björkenheim* och Din Mamma...

Din tillgifna

J. Åkerhjelm

* Tante Björkenheim var Ebba Björkmans mor Sophie gift med Josephines farbror Lars Magnus Björkenheim i Finland.

Prov på Josephine Å:s handstil ur brevet från den 7 juni 1887.

sig, men Elvins och vi andra fördades alla
i den löfklädda skrämden och hade önska
soligt.

vi ha haft bra vackra och soliga dagar nu
en lång tid, nästan för vackra till och med
för den väscande gräden tvinnas i tröt
på regn. Å det ej ha demmigt och gäpft
på Storkholms gator nu, och skall det ej
bli skönt att snart få andas frisk luft?

Ämne bra sig ej ha några böcker som
~~du ej äiden läst, men Elvins har flera gamla~~
Engelska sådana och hon föreslår att du får
jag annan till Villa gatan 17 och där sjelf vi
jag ut hvad du vill ha'. Hon ber mig näm-
na att Huggs aldrig är hemma mellan 11
och 3 och att du således ej behöfver be-
fara att störa honom i hans arbete.

Lycka till en god och frisk sommar! Skrif
till mig emellanåt en är du mycket somt.

Minna ordnadsfalla hjertliga helningar till Tante
Björkenheim och den Mamman samt vänliga
till Ellen och Thora. Din tillräffna

J. Åkerhjelm

Från Anna Å. till Anna B.

Stockholm den 11 aug. 1887.

.. Här står bra till; i går flyttade vi från paviljongen upp till vår sal i sjukhuset ... svårt att få tid till brefskrifning ... anteckningar från föreläsningarna att skriva rent osv. ... Nu är det kväll och jag är ensam på vår afdelning på sjukhuset ...

Från Josephine Å. till Anna B.
Högfors den 4 September 1887.

Käraste Anna!

Ack hur glad jag är öfver den mig i Svens bref meddelade underrettelsen om Eder förlofning! Gud välsigne Edert förbund, mina kära unga vänner ...
... I slutet af denna vecka hoppas jag få återse min Gerhard.

Från Aimée Å. till Anna B.

Högfors d. 6te september 1887.

Älskade Anna!

Hvad jag är glad öfver din förlofning! ... jag skall snart skriva till dig igen, när Gerhard kommit, ty jag vet att du skall deltaga i vår glädje öfver hans hemkomst...

Från Josephine Å. till systemn Eugénie.

Högfors den 7 Septemb. 1887.

Kära goda Eugenie!

Af allt mitt hjerta lyckönskar jag Dig med anledning af Svens förlofning! Jag vet att Anna blir honom en god varmhjertad, älsklig och innerligt tillgifven hustru ...
Det gick så fort och bra för Ebba denna gången och lillan, som vägde hela 10 skålpund, är en riktigt präktig, fet, frodig och söt liten tös. Alla barnen här äro mycket förtjusta i den lilla nykomna. Kusinerna äro just litet avundsjuka på Eva och Walter som fått en liten syster, och Elisabeth frågade genast sin mamma hvarför får inte vi några småbarn nu för tiden?
... Jag hoppas att Ludvig kommer hem öfver några dagar i September och i slutet af denna vecka väntar jag redan min Gerhard..
... Gud välsigne och bevare min käre gosse, och hjelpe oss att kunna ställa det bra för hans framtid! ...
Din tillgifna syster
J. Åkerhjelm

P.S. Jag står i skuld till Knut för en säck korngryn han skickade mig i våras -

Prov på Anna Å:s handstil ur brevet 19 jan. 1887.

Skulle du i en bokhandel vilja
köpa och ta med dig när du kom²
mer en af redanstående tvänne
böcker af en Dansk författare,
Thomas Lange, tror jag han heter,
men är ej riktigt säker om förnamnet.
Antingen "Aaen og Havet" eller
också "I lyse nætter". Dessa
två noveller lara finnas i särskil²
da band och skola vara någonting
utmärkt; deremot lår det finnas
en del samlade noveller af samme
författare, som ej äro så roliga alls.
Jag har ju ej tackat för ditt bref
tack - och tack för ditt förtroende.

Sjertliga hälsningar och ännu en
gång välkommen.

Sin Anna Å.

inljudes
 att med sin närvaro hedra
 Vigselakten
 emellan
 vice Heradsköfdlingen, Juris kandidaten
 Sven Amqvist
 och min dotter
 Anna
 i S:t Clara Kyrka i Stockholm
 Torisdagen den 8 December 1887.
 Kl. 7 e. m.

Elba Björkman,
 född Björkheim.

(Ingången till kyrkan blifver genom norra porten,
 dit vagnar inhöra från Brukshobergsgatan.)

Efter vigselaktens slut behagade Ni
 irotaga souper i Grand Hotel.

Hemträng kl. 10.

o. s. a!

Från Josephine Å. till Anna A. (född B.)

Högfors den 26 Dec. 1887.

... Det var mig en glädje att få vara med Eder på Eder högtidsdag, samt att få se Edert lilla hem! ... 50 kr följa för det lilla bordet. Roligt vore om det kunde blifva till någon nytta i Edert trefliga lilla hem ...

Från Josephine Å. till Anna A.

Högfors den 18 Feb. 1888.

... Adolf Hamilton är hos oss igen sedan mer än fjorton dagar, han är ganska rask, går dagligen långa promenader, enligt Westerlunds ordination, och så läser han högt för oss alla qvällar, hvilket är mycket roligt.
... Vi gläda oss alla åt Oscars^{*} förlofning. Hon ser söt ut hans fästmö och säges vara en mycket väluppfostrad flicka...

Från Josephine Å. till Anna A.

Högfors den 10 Maj 1889.

... Gerhard skall dessutom till Salbohed den 21 dennes, och jag vill ogera fara bort de sista dagarne han är hemma ...

Från Josephine Å. till SVEN Almqvist.

Högfors den 21 Juli 1889.

Käre Sven!

Emottag min hjertliga tacksägelse för all mig bevisad vänlighet vid mitt senaste besök i Edert hem, för den stora glädje der bereddes mig att få träffa min Ludvig, samt för din beredvillighet att hos Din kusin lägga ett godt ord för Gerhard!
... få rådgöra med Hugo innan någonting afgjordes för Gerhards räkning... resultatet deraf är att vi med tacksamhet antaga det förord Direktör Almqvist säger sig vilja gifva Gerhard för erhållande af anställning som arbetande elev vid Lindholmens eller Oscarshamns Werkstad...
Gerhard är mina dagars tanke och mina nätters dröm. Gud välsigne Dig för att Du vill göra något för honom!
... Din Mamma och Robert foro härifrån i tisdags, vi hade så mycken glädje af deras korta härvaro.

Med tillgifvenhet och tacksamhet
J.Åkerhjelm.

* Oscar Silfverstolpes förlovning med Märta Silfverswärd.

Från Josephine Å. till Sven A.

Högfors den 8 Augusti 1889.

... Godt är det ju i alla fall att vi kunna anse oss hafva fått Din kusins löfte om att Gerhard får komma in vid Werkstaden, vare sig att han blifver anställd vid Skeppsbyggningen i Oscarshamn eller Lindholmen, eller såsom handtlangare i Plåtslagarewerkstaden i Motala... jag är icke orolig för det ansträngande arbete som kommer att fordras af honom, men för hans fristunder och det sällskap han väljer.

... Moster Fanny och Anna Nordensvan med sina små flickor, reste härifrån igår och vi sakna dem mycket. Min Anna är nu på besök vid Kopparnäs hos Helene Bildt ...

Från Josephine Å. till Anna A.

Högfors den 19 September 1889.

... Från Gerhard har jag, Gud ske lof, haft goda underrättelser... Nu har Gerhard i fjorton dagars tid varit anställd i Plåtslagarewerkstaden, det är ett styft arbete som håller i från klockan 7 på morgonen till 12 på middagen, då de hafva en timmes rast, hvarefter arbetet fortsättes vanligen till klockan halv 9 på qvällen... Jag har så goda förhoppningar om att Gerhard nu skall stadga sig och uppföra sig ordentligt, han reste härifrån med de aldri bästa föresatser. Måtte han bara ej komma in i dåliga sällskaper, Gud skydde och bevare honom! ... Anna kommer också till Stockholm i nästa vecka, endera med Elvine eller barnen, och stannar der ett par dagar hvarefter hon reser ner till Ebba för att hjälpa henne med deras flyttning...

Från B.M.Björkman till Anna A.

B.M.Björkman
Grönsinka

Den 22 Okt. 1889.

Kära Brorsdotter!

... Här står Gudskelof alt godt till. Eva är kry och rask, så ock jag samt hemmavarande söner, Bengt och Carl. Axel är nu i Stockholm samt blir väl der till våren... Hans hälsa är ej fullt god...

Hvad nu Anna skrifver om Albert hoppas jag måtte vara öfvergående - ty att nu träda tillbaka från sin inköpta landtegendom och taga plats som underordnad hos andra kan enligt min uppfattning ej leda till någon framkomst ... Albert är gammal nog att kunna sköta egen affär ... det MÅSTE gå, hälsa honom det. ... Wid Högfors hafva Eva och jag varit för ej så länge sedan. ... Kära Anna, ett råd vill jag lemna Dig - akta Dig för Poesi - hos ungdom och känsliga sinnen kan den så lätt blifva förderbringande ... hvilket ej är nyttigt för det praktiska lifvet, för hvilket vi dock äro här...

1890 - TALET.

"... Helenas besök här, som glädde oss alla mycket, hade åtskilliga förändringar i rummen till följd."

"...men jag tycker dock icke illa om denna årstid heller - då vi kvarvarande sluta oss närmare tillsammans ... tid till läsning, arbete och eftertanke."

"... och i förrgår insattes en telefon..."

"...Stackars Albert..."

Ett långt brev från 1890 berättar om en stor ommöblering. Det är kusin Helena Bildt, född Åkerhielm, som är på besök, möblerar om och ordnar. Hon har en nu levande sonson, en inte helt okänd Carl B, statsminister, som också tycker om att styra och ställa.

Från mitten och slutet av 1890-talet finns inga brev. Kan Anna A. ha förstört breven? Kan de ha berört förhållanden och fakta som man inte ville att någon annan skulle läsa?

Anna Almqvist får fyra barn under detta decennium och har kanske inte tid och kraft att skriva brev. Kanske var Anna Åkerhielm då i Stockholm, så kusinerna kunde träffas och talas vid.

För brodern Albert Björkman blir det allt värre. Man försöker bota hans alkoholism med hypnotisering och nykterhetsföreningar. Han sänds till sin morbror Edvard Björkenheim på Orisberg i Finland för att komma i en nykter och kristen miljö. Hemska saker händer, vi vet inte vad, det bara antyds. Albert gifter sig dock med 19-åriga Hilda Andersson, 1890. Hon dör efter två år och 1899 gifter han om sig.

Min pappa Gustaf berättade ingenting om sin mormor Ebba. Vi vet att hon kom in i "salongspietistiska" kretsar i Stockholm. Carl Almqvist talade om att hon "dog på sinnessjukhus", 1898. Handlingar finns där det står att hon blev omyndigförklarad, liksom sonen Albert.

Annas syster Elin var också med i de religiösa sammanhangen. Hon förälskade sig i en pastorsadjunkt J. Rosenius, som en tid bodde hos Ebba. Elin gifte sig emellertid 1898 med postmästaren F. Lundman. Lillasyster Thyra gifte sig 1894 med komministern Arvid Rydén, som dog redan 1897. Thyra gifte senare om sig med tandläkaren Henry Wahlby.

Från Anna Å. till Anna A.

Högfors den 11 juni 1890.

Älskade Anna lilla!

... födelsedagsönsknningar ... Du vet att jag ber för dig om allt detta till "Honom, som rikeligen förmår göra utöfver allt hvad vi bedja eller tänka"...

Att Fanny lyckats få en plats, vet du säkert, och detta gladde oss alla ... Hvad Maria beträffar, har jag nu talat om hushållsskolor med Julias syster...

Ebba kom den 4de juni med sina små barn och Elvines voro här redan förut. Vi ha således 7 små kusiner hos oss ...

Ebba ser frisk ut men har ofta svår hufvudvärk och svårt att sofva. Både hon och vi ha f.n. brådtom med sömnad, hon åt barnen och vi med litet sommarklädnings åt oss sjelfva; vi ha sömmerska här som hjälper till. Mean har åter fått en sådan der svår, ihållande hosta... Ludvig har haft en fjorton dagars ledighet och är, tillsammans med en annan sjöofficer, ute på segelfärd till Gotland och Öland ...

"Det största i verlden" har jag nyligen fått af Helène Bildt, och tycker mycket om den...

Från Aimeé Å. till Anna A.

Högfors d. 12te augusti 1890.

... Som du vet hafva vi en slöjdlärlärlarinna här, och jag går nu igenom en kurs i riktig slöjd efter Nääs-metoden, för att sedan kunna undervisa gossarna i folkskolan deri. Detta har länge, länge varit ett önskningsmål för mig, som du vet...

Från Anna Å. till Anna A.

Högfors den 26 aug 1890.

... med anledning af din lilla Agnes*[†]kristning... Det var väl Professor Rudin som döpte den lilla, och Albert och hans unga hustru voro ju med ...

Här äro alla raska. Lilla Agnes*[†] låg visserligen i går till sängs och hade litet feber, men hon hade troligen blott ätit för mycket bär ... Om förmiddagarna hålla vi på med våra slöjdarbeten för fröken Boström ... Efter theét tändes lampan i stora rummet och då läser Hugo vanligen högt för oss, eller spela han och Elvine.

Jag kommer troligen ej till Sophiahemmet förrän omkring den 1sta oktober ... Kanske kunde jag få låna "Naturens lagar Andens verld" om Ni nu slutat läsa densamma...

* Agnes Almqvist

** Agnes Hamilton

Brev från Anna Åkerhielm till Anna Björkman- Almqvist.

HÖGFORS och PERSBO AKTIEBOLAG
telegrafadress:
Högfors, Norberg.

Står medelst Rikstelefon i förbindelse
med alla större platser.

Postadress:
Högfors den 10 augusti 1890.

Älskade Anna lilla!

Innerlig tack för ditt bref, som jag måste bedja dig förlåta att jag ej förr besvarat, dagligen nästan har jag tänkt göra det, men det kommer så lätt något i vägen och så skjuter man upp. Jag hoppas du nu aldeles återvunnit dina krafter och att Sven och de söta små äfven äro raska. Den lilla har väl nu blifvit så förändrad sedan jag var hos Eder; jag ser så tydligt för mig hennes söta lilla ansigte omgifvet af det svarta håret. Gud välsigne henne och Eder alla! Nu får hon väl vara ute hela dagarna i det vackra vädret, och kanske har du Fanny hos dig. Genom bref från Algö veta vi att kristningen är uppskjuten till den 16de, och vi ha ett svagt hopp att Mogenie och Robert, sedan de varit hos eder och derefter firat Linas födelsedag på Östanå, skola komma hit. Det vore så roligt. Helenas besök här, som gladdde oss alla mycket, hade åtskilliga förändringar i rummen till följd. En dag hade vi stor omflyttning och voro alla mycket muntra och intresserade. Förmaket till höger om salen, som ju är större än de andra, blef vårt bästa; en stor spegel med förgyld gammalmodig ram, som förut satt mellan fönstren, flyttades fram midt på den största väggen; nedanför den står en vacker blomkruka, för öfrigt röda schaggsoffor i hörnen samt en dylik på väggen mot salen, ett par vackra gamla byråar med speglar öfver och gammalt porslin på, flera oljefärgstaflor, det ståtliga draperiet för dörröppningen o.s.v. Resultatet blef en ganska ståtlig liten sålong, som vi eclairerade på qvällen, och der vi sutto till ganska sent och njöto af vårt dagsarbete. Rummen på andra sidan salen blefvo två utmärkta gästrum, af hvilka det yttre, der det står en liggsoffa, ser ut som ett förmak och det inre i en framtid skall möbleras med blå och hvita möbler och säng med stort omhänge i blått och hvitt. Men nästan det bästa af allt är att rummet innanför vårt "stora rum" blifvit så trefligt. Det är omtapetseradt med vackra mörka tapeter, blindfönstret åt gården är upptaget så att man har en vacker utsigt öfver törnrosplanteringarna, och så är det möblerat med de ljusklädda möbler som vi förut hade i det högra förmaket, bokhyllan som stod der, en vacker chiffonier som varit Mormors samt ett rundt bord med stolar omkring midt på golfvet. På väggarna hänga Walter Scotts porträtt och några andra stora fotografier. Helena ville att vi skulle flytta dit bokskåpen från stora rummet och kalla det bibliothek, men det ha vi åtminstone icke ännu haft hjerta till; vi tycka oss emellertid ha fått ett utmärkt trefligt rum mera än förut och det är så bra att ha tre "sitting-rooms" bredvid hvarandra; i det lilla prånget mellan rummen sitter en liten lampa i taket och skall komma att stå fyra små taburetter, så att äfven det är rätt trefligt. Alla dessa små förändringar och förbättringar ha skänkt Mamma mycket nöje, hvilket nästan var det bästa af allt.

Högfors 10 aug. 1890, forts.

I går gjorde hon, Elvine, Ebba och jag en rätt lång färd i korgvagnen och besågo några vackra gamla skåp, som vi hört talas om och som funnos i några bondgårdar ett par mil härifrån.

Kära Anna lilla, vi ha just idag sett i tidningarna att Al̄bert nu är gift, och undra mycket om han hade underrättat Eder derom på förhand. Jag vet hur mycket du tänker på och beder för honom dessa dagar, och jag önskar innerligt allt godt för det unga paret.

Ebba och lilla Eva återkommo i förrgår från resan till Bönsta, der de haft det trefligt och godt hos Dika och hennes syster. Ebba hade ju på bortvägen som hastigast träffat Sven vid stationen, och om hon på hemvägen, då hon for på ångbåt, vetat hvar ni bodde, hade hon kanske kunnat få se en liten skymt af Eder då med. - I går morgse for Gerhard till Motala för att åter börja arbeta der, men Ludvig, som nyligen skref att han hoppades få komma hem på ett kortare besök, kan ej bli ledig förrän 1sta september, och måste då genast börja sin kurs vid centralinstitutet. Kanske kommer jag att under september månad vara vid Sophiahemmet och vikariera för någon af systrarna; då bli vi ju nära grannar och kunna träffas ibland.

Lilla Ellen ser friskare ut nu än i början af sommaren och för ett ganska rörligt lif, som jag tror är henne nyttigt. Hon har bedt mig helsa dig så innerligt. Mamma och systrarna sända äfven många helsningar till Eder, och jag ber dig helsa Sven och kyssa dina små söta pyren. Kanske börjar lille Lennart kunna gå nu, och jag hoppas han äter dugtigt. Farväl för idag!

Din tillgifna

Anna Å.

Förlåt pappret, men jag hade f.n. intet annat. "Rikstelefonen till alla större platser" få vi först om ett par veckor, ännu är ledningen till Westerås ej riktigt ferdig.

Från Anna Å. till Anna A.

Högfors den 5 okt. 1890.

... Men som du nog vet genom Elvine, blef min lilla kurs vid Sophiahemmet uppskjuten emedan der för närvarande är ett så ringa antal patienter, och jag kommer troligen att vara der under november månad i stället ... här är så tomt efter syst-rarna och alla de små söta barnen. Men jag tycker dock icke illa om denna årstid heller - då vi qvarvarande sluta oss närmare tillsammans kring lampan eller brasan och då det är mera tid till läsning, arbete och eftertanke...
Mamma och jag voro i förra veckan ett par dagar på Grönsinka...

Från Aimeé Å. till Anna A.

Högfors d. 12te nov. 1890.

Älskade Anna!

Ditt bref i dag har trängt in djupast i mitt hjerta, och jag måste skrifva genast till dig, för att uttrycka mitt innerliga deltagande ... Stackars Albert! ... göra honom frisk till kropp och själ. Och Gud skall äfven förlåta. Och din Mamma! O Gud! bevek hennes hjerta och för dem båda tillsammans till hjälp, till tröst, och till lycka för dem båda! ...
Tack för dina födelsedagsönsknningar! ... Jag har mottagit så många vänliga födelsedagsbref, men så många af dem talade om så mycken sorg och bekymmer ...
Naturligtvis sakna vi mycket Anna men vi hafva dock temligen ofta bref från henne ... Vi ha just ej börjat sy på julklappar ännu, men vi ha mycket annat, och till omvexling ha vi våra syföreningar och våra syskolor...
Vi få ej sitta så mycket häruppe hädanefter, ty i förrgår insattes en telefon i rummet bredvid stora rummet och Mamma vill att vi skola passa litet på den, ty sjelf tycker hon det nästan är hemskt att tala i den! Vi hafva talat med Hugo och det hördes utmärkt. Det är roligt att hafva den, men det kunde vara ändå roligare om våra vänner i Stockholm också hade rikstelefon och ej behöfde gå långa vägar för att tala med oss!
... Mätte hypnotiseringen lyckas och Ni alla gå ljusare gladare dagar till mötes! Hvem tröstar och hjälper stackars lilla fru Hilda, har hon någon som stöder sig och hjälper sig?
Stackars liten, det är svårt att ej duka under vid en sådan pröfning!

Flera av breven hädanefter är nu skrivna på brevpapper märkt:

HÖGFORS och PERSBO AKTIEBOLAG
telegrafadress
Högfors, Norberg

Står medelst Rikstelefon i förbindelse
med alla större platser.

Från Anna Å. till Anna B.

Högfors d. 15 dec. 1890.

... Tack innerligt för alla de gånger, jag var hos dig under min Stockholmsvistelse ... nu längtar jag så mycket att få höra om Albert.

Svens utnämning ha vi sett af tidningarna, och vi förena oss alla i hjertliga lyckönskningar till Eder båda!

Jag stannade i Upsala till torsdagen, och hade således två lugna sköna dagar der med älskade Ebba och hennes barn, som voro friska och söta. Det var rörande att se Ebba i hennes nya verksamhet på slottet ... I morgon är det årsdagen af Adolfs död, och Ebba har skickat en frisk grön krans, med hvilken vi skola fara till kyrkogården. Alla dessa dagar från förra året ligga så klart för mig med alla sina smärtsamma minnen...

Älskade Anna, skrif snart och låt oss höra om Albert! Du vet huru vi deltaga med Eder, och att vi så väl förstå huru du känner det, särskildt emedan vi så ofta haft bekymmer för Gerhard. - Nu får han komma som elev till en elektrisk verkstad i Arboga...

... Godnatt, älskade Anna! Du vet ju att jag känner mig som dinsyster och det är alltid en sådan hemkänsla att komma till ditt hem ...

Från Anna Å. till Anna A.

Högfors den 27 aug. 1891.

... Mamma och Ebba äro så förtjusta öfver sin färd ... att den resan ändtligen blef af och att Norge motsvarade deras förväntningar.

... en god sommar, ehuru dess början nog fördystrades af barnens kikhosta. Du må tro att det var rätt besvärligt då de hade den alla sju på en gång, och hostade och kräktes både dag och natt ... lilla Viveka, som hållits afskild, är det friskaste lilla barn man kan se. ... Mean har nu en tre veckor varit hemma från Sättra ... Mean är nog icke frisk ännu, utan känner alltjemt emellanåt af sin svåra hufvudvärk samt andra krämpor...

Från Anna Å. till Anna A.

Högfors den 12 nov. 1891.

... fick äfven göra ett litetbesök på Sophiahemmet. Jag önskar bara jag också kommit upp till Sophie Loveń... Att fara hem öfver Upsala var mycket roligt och jag tror Mogenie också tyckte om att se hur Robert hade det. Ebba hade ordnat så trefligt för oss med brasa och kaffebord, och Moster tyckte det var som att komma till en stor herrgård på landet... Mean håller nu eljest på med en väf, hvilket mycket roar henne, och jag sitter om förmiddagarna uppflugen på en trappstege och målar kakelugnen i stora rummet efter ett gammalt mönster...

Från Anna Å. till Anna A:

Högfors den 21 maj 1892.

... Genom Lina hörde vi häromdagen, att din lille gosse skulle döpas i morgon ... så gerna skrifva några ord för att från Mamma, Mean och mig säga att våra tankar äro hos Eder då och att vi bedja för din lille pys. Jag önskar honom allt det bästa som kan komma på en människas lott, och ber Gud välsigna honom! *

... Mean, som kom hem i dag, medförde Agnes och Florrie... Här börjar nu våras och genom fönstren hör jag forsens välbekanta brus ...

* Gossen som skulle döpas var Sven och Anna Almqvists tredje barn, född den 19 april 1892. Han fick namnet Gustaf. Det är Gustaf Almqvists äldsta dotter som har sammanställt dessa brev.

Från Josephine Å. till Sven Almqvist.

Högfors Måndags qväll 3/10 1892.

... jag tycker att vi böra bestämma oss för inackorderingen på Kjesäter. Morbror Edvard har ju förklarat sig villig att flytta dit ... att detta Kjesäter nu för en tid skall blifva honom en lugn hamn ... Jag är mycket glad öfver att Moster Amanda och Anna nu flyttat in i sitt nya hem samt att Edvard bor der i grannskapet...

Från Josephine Å. till Sven A.

Högfors den 12 Septemb. 1893.

... Käre Sven, vill Du meddela dig med Morbror Edvard som f.n. är i Stockholm och bor på Hotel Victoria, eller rådgöra med din Mamma och Morbror August? Vilja de gifva honom det begärda kapitalet så skall jag ej neka mitt bidrag dertill... Kanske viljen I komma till oss medan det vackra höstvädret ännu räcker ... Hugo som i dag är återkommen hit ifrån Stockholm, är redan ute på raphönsjakt och nyss inrapporterades det att Skogvaktaren skjutit en Elg...

Från Anna Å. till Anna A.

Högfors den 24 jan. 1895.

... Tack slutligen för bjudningen till Thyras bröllop!... Jag tycker mycket om att få vara närvarande vid sådana högtider inom släkten... Men ingen af oss kan komma för många orsakers skull... Måtte Thyra bli verkligt lycklig ... Jag kan icke tänka mig henne annat än som ett litet "hustrubarn" som Dickens säger...

... endast Florrie och Viveka äro till vår glädje kvar; de äro så snälla och roliga. Från både Ludvig och Gerhard ha vi under helgen haft flere bref. Ludvig njuter af de sydliga ländernas

forts.

praktfulla natur och trifves utmärkt ombord på Balder; Gerhard har sysselsättning och är vid godt mod ...

... helsa också mycket Elin; jag gläder mig åt att hon är på Sophiahemmet och hoppas att hon är frisk och trifs med sjukvårdsarbetet.

VAD ÄR DETTA? VEM HAR SKRIVIT NEDANSTÅENDE?

Det är Josephine som talar men inte Josephines handstil. Det ser ut som om det var skrivet i oktober 1898. Var Josephine sjuk då? Varför fanns detta bland mina farföräldrars papper? Handstilen påminner om min farfars.

Sett som 10 1070.

Till sist ett varmt och inreliigt
Tack för allt hvad I varit för mig
Anna, Elvira, Hugo, Amie, Ebba,
Knut, Ludvig och Gerhard, mina
kära systrar, mina bröder, Herr
Forsblad! Gud välsigase och be-
vare eder alla!

Låt mig få en enkel begraf-
ning, utan blommor eller någon
slags stat, men Benkets under-
hållande hemma vid Hagfors och
frå alla dessa utgårdar Skolaka
en middagsmåltid samt efter
min begrafning och skall en
summa af 500 kr. lämnas åt
Anna och Amie så efter deras
bestämmelse inom ett år efter
min död utdelas bland de mest
behöfvande af Benkets under-
hållande vid Hagfors och dess ut-
gårdar.

aktierna 200 kr.
= 1,000,000.

Landforsen	13,000:-
Nipper (per tillstånd 1500.)	1,875:-
öfrigt lösegendom	11,154:05
124 aktier i Högfors o. Persbo A. bol. à 5,000:-	620,000:-
Fordran hos bolaget	36,831:24.
	<hr/>
	La 682,860:29.

Skuld till Malenb.	50,000
Regreringskostn.	800 -
	<hr/>
Behållning	632,060:29

Enf. test. skulle af garluter skapen,
innan den skiffades, utgå till Ebba
H. 14,000 kr (= hennes mans efter-
lämnade guld)

Till en kvar af huset o. Luddig samt
Elvina o. Ebba 2 aktier i Högfors
o. Persbo A. bol.

Till Edward Björkman, f. 20-39, lifsgänta
à 500 kr. (kapitalvärde 3,155:25)

Till de mest behöfr. underkafr. 500.
Till Luddig Landforsen.

1900 - TALET.

"...Josephinadagen... Vi hade äfven i år en liten dramatisk föreställning..." *

"... Jag vet ju att jag är föga meddelsam och ofta sträf till lynnes..."

"... Men åtminstone jag är i stort behof af sådana stilla mellantider ibland... Annars skulle jag alldeles tappa bort mig sjelf..."

Det finns en hel del brev från 1900-talets första decennium. Men sedan kommer de alltmer sällan. Breven blir tröttare i tonen och vi förstår att nu orkar inte Anna och Aimée engagera sig så mycket utanför den närmaste Högforsvärlden.

Det är många som dör - det har gått en lång tid sedan 1850-talet. Den förste som dör av brukspatronen A.U. Björkmans sju barn är, som nämnts Axel Fr. Björkman, min farmors far, som gick bort redan 1886. År 1903 dör min farfars mor, Eugenie och 1907, 1908, 1910 och 1912 dör Bengt Magnus, Josephine, Fanny och Augusta medan yngste sonen Edvard lever till 1917.

"Faster Josephines" död nämns inte i breven. När man drabbas av de verkligt stora sorgerna och bekymren, går det inte att finna ord som passar att skriva i brev. Det får bli personliga möten eller telefonsamtal; därom vet jag ingenting.

Några år in på 1900-talet kommer Josephine och Knut Åkerhielms första barnbarnsbarn - en ny glädje för Högfors, fast Josephine inte hinner uppleva det.

Och nya generationer ger "dramatiska föreställningar" och spelar "croquet" och tages lika varmt emot av Anna och Aimée och senare av kusinerna Florrie och Eva.

* Josefinadagen var fram till och med 1992 den 21 augusti. I 1993 års almanacka är Josefina flyttad till den 19 mars. Kan man göra så?

Från Anna Å. till Anna A.

Högfors 4 aug. 1901.

Idag måste jag skriva till dig litet om dina snälla små pojkar. Mamma och vi alla tycka det är så roligt ha dem här och lära närmare känna dem. Det är också roligt att se ett par gossar bland de många flickorna och de leka så mycket tillsammans. Det påminner mig om när vi systrar voro barn och fingo besök af våra gosskusiner - hur roligt vi då hade tillsammans. ... Gustaf tycker att skolrummet, der de bo, är så trefligt med sina vindskupor. Du vet, rummet der Thyra och Elin bodde, intill mitt... Jag har egentligen språkat mest med honom ännu så länge.
... Mätte, ack mätte lilla Agnes snart blifva bättre...

Från Anna Å. till Anna A.

Högfors, 9 aug 1901.

... Gossarna äro så snälla och trefliga ... Elvine roar dem mycket, hon är så glad och skämtsam. Alla flickorna sysselsätta sig också mycket med dem; Gustaf ber mig säga att de alla äro mycket snälla, men att han tycker allra bäst om Agnes.
... I går e.m. åkte Elvine, jag gossarne och tre små flickor till Hästbäck för att gossarne skulle få helsa på Jenny och se hennes hem samt hennes mor och syskon ... Jenny ville nog helst komma till dig som barnjungfru.
... Småflickorna bedja mig helsa din Agnes att hennes båda böcker äro kvar i Gefle och att de skola sända dem då de komma hem i September.
... Mean eller jag - det är ej ännu bestämdt hvilkendera - ämnar i början af nästa vecka resa till Fefor för att byta ut Ebba som sällskap åt Moster Augusta. Ebba vill då ej längre vara borta från sina barn - hennes Eva skall redan den 22dra vara i Upsala för att börja gå igenom en lärarinnekurs.

Den 7 september 1901 dör lilla Agnes Almqvist, 11 år gammal. Hon hade varit den enda flickan bland fyra bröder. År 1904, då Anna Almqvist är 40 år, får Anna och Sven A. ännu en liten dotter, som får heta Gerda.

Från Josephine Å. till Anna och Sven Almqvist.

Högfors Måndags qväll 9/9 1901.

... till den kärleksrike fadren i himmelen dit Eder älskling blifvit flyttad... Älskade Anna, mitt hjerta är fullt af innerligt deltagande, tack för att du skref, att du tänkte på mig i din sorg...
Din mycket tillgifna faster och vän
J. Åkerhjelm.

"Tack för att du skref, att du tänkte på mig i din sorg", skrev Josephine till sin brorsdotter, då denna hade mist sin lilla Agnes, 11 år.

Kommen så långt vid genomgången av Högforsbrevens måste jag stanna upp. Vad var det som Josephine hade upplevt, som fick Anna att tänka på sin faster, då hon förlorade sin lilla dotter? Hade Josephine förlorat något barn? Ingenting sägs i breven. Då finner jag i Elgenstierna: "Ur Svenska Adelns Ättartavlor" 1936:

Knut 1854-1925
 Anna 1855-1921
 Elvine 1857-1915
 Aimée 1858- 1924
 Josefina 1860-1869
 Ebba 1862- 1934
 Edvard 1863- 1864
 Ludvig 1865- 1919
 Gerhard 1867 -1902
 Gustaf 1869-1869
 Edvard 1869-1870
 Lars Jakob 1871-1880

Barn, vart och vartannat år, i 17 års tid! Och fem av dem döda som små - hur orkade Josephine?

Eugenie Almqvist skrev till sonen Sven den 5 maj 1880:
 "... Hos Åkerhjelmarna ligga nu alla flickorna i messlingen utom Anna; men Lars är återställd."

Lille Lars dog den 27/12 1880 i Stockholm. Var det kanske i sviter av mässlingen?*

Anna Å. skriver till Anna A. den 23 januari 1903 och talar om den "djupa sorg och saknad" som Josephine känner men inte säger något om.
 Det var den nu yngste sonen Gerhard som hade drunknat året före i Tampa, Florida. Så var det bara hälften kvar av de tolv barnen.

* Elsa Cronstedt, f. Åkerhielm, berättar hösten 1993 att lille Lars dog av difteri.

Hästabäck d. 12.9 1901.

Hofrättsrådinnan
Fru Anna Almqvist
Stockholm.

För brefvet som jag erhöill d.31/8 tackar jag härmed. Som jag ej vetat om min syster skulle få platsen på Norbergs Lasarett har jag dröjt med att besvara Hofrättsrådinnans bref. Som hon nu erhållit densamma, kan jag icke, hur gärna jag än ville komma bort i vinter utan måste stanna hemma och hjälpa min mor.

Genom Fr. Åkerhielm har jag hört att lilla Agnes har slutat sitt unga lif. Och sänder jag härmed herrskapet mitt djupaste deltagande ...

Tecknar tillgifvet

Jenny Broström.

Från Josephine Å. till Anna A.

Högfors den 27 November 1901.

... Från Algö har jag nyligen haft goda underrättelser och 2ne fotografier som jag mycket längtat efter, en af goda kära Mogénie ensam och en familjegrupp, 4 generationer, de äro begge mycket bra och göra mig stor glädje.

Jag tycker som Du att det är ledsamt att Mamma Eugenie inte vill bo i Stockholm under Riksdagsmånaderne, det skulle varit så kärt för hennes barn, hennes systrar och många goda vänner att oftare kunnat få råka henne och hon blir bra ensam då Knut reser till Riksdagen.. Någon, henne riktigt tillgiven person, utom Ludvig, hvars tid ju är träget upptagen... bör hon dock ändtligen ha till sällskap under vintern...

Vi ha haft Bolagsstämma här och Hugo och Ludvig ha af denna anledning varit hos oss några dagar ... Till jul väntar jag alla mina barn och barnbarn utom Gerhard förstås, han är nu långt nere i Florida...

Från Anna Å. till Anna A.

Högfors, 23 jan. 1903.

... Tack för hvad du skref om Mamma. Jag tror att din uppfattning af hennes sinnesstämning och hennes sorg är aldeles sann. Hon talar icke om sin sorg, sköter sina husmoderliga plikter som vanligt med omtanke för allt och alla, har med intresse deltagit i hvad som rört sig omkring henne, ej lagt något band på ungdomens glädje och ofta om qvällarne suttit och sett på hur de dansat med hvarandra. Men hur ofta har jag ej haft den förnimmelsen att hennes tankar varit borta hos den sonen som alltid stått hennes hjerta så nära, och uttrycket i hennes

ögon har talat om hennes djupa sorg och saknad, fastän hon ej har yppat dem i ord. - Gud vare tack för att vi ännu en jul fått vara samlade kring henne i det gamla hemmet! Och mycket ha vi haft attglädja oss åt - all den uppväxande friska ungdomen och Ludvigs små söta, friska barn och att ha syskonen hemma. Några fester ha vi ej haft i år - endast Forssblads ha varit här ett par gånger. Ungdomens största nöje har varit att under Ludvigs anförande bygga en stor och rymlig granriskoja på en vacker plats i skogen - ett arbete som tog flera dagar och som höll dem i rörelse ute i friska luften. När den blef färdig, gingo vi alla dit en eftermiddag - ungdomen i spetsen med facklor, Mamma och smågossarne åkande i slädar. Du kan ej tro hur vackert det var att se fackeltåget i den snöhöljda skogen, och då vi kommo fram en ståtlig eld framför kojans och brinnande tjärtunnor på ett par ställen mellan träden. Inuti kojans brann också en eld och der kokade vi kaffe, Florrie berättade en julsaga ett par sånger sjöngos och vi hade så roligt.

- Sedan reste Hugos, Ludvigs, Ebba och de tre äldsta flickorna till Gefle för att öfvervara balen der den 9de. Alla utom Hugos och Ludvig kommo tillbaka hit, och några dagar ha vi också haft besök af "den danska Elisabeth", vår Elisabeths vän. I går återvände dessa båda till Gefle, alla andra hade farit förut och nu är här mycket tomt. Men åtminstone jag är i stort behof af sådana stilla mellantider ibland, att "Herren tager mig ut i öknen och talar till mitt hjerta". Annars skulle jag alldeles tappa bort mig sjelf.

Nu har jag talat så mycket om oss här. Jag hoppas Ni fortfarande alla äro friska och önskar Eder så innerligt en god fortsättning på 1903 - må det blifva rikt på välsignelse och glädje!

Vi längta mycket att höra hur Moster Fanny och Fanny trifvas på det nya stället. Mamma ber mig fråga, om hon kan sända de penningar, hon lofvat Moster Fanny, i tvänne poster genom Sven samt om hon kan dröja med den första posten till den 15de februari, hvilket hon gerna skulle vilja, då hon nu i början af året har så mycket utgifter eller om det är nödvändigt att dessa penningar komma tidigare.

Helsa innerligt Sven och alla gossarne, hvar och en särskildt, från oss alla.

Tack innerligt för anbudet att bo hos Eder - ännu har jag alls inga planer för de återstående vintermånaderna.

Mamma helsar så hjertligt och tackar äfven hon för ditt bref, som hon läste. Jag tror hon kände att du förstod henne, och det gjorde henne godt.

Gamla faster* har varit litet förkyld några dagar och måst hålla sig på sitt rum, men är nu åter bättre.

Din mycket tillgifna

Anna Åkerhielm.

* Antagligen Knut Åkerhielms syster Emilie, (1814-1903).

Från Anna Å. till Anna A.

Högfors 14 febr. 1903.

... Mamma ber mig sända inneliggande 150 kr, utgörande hälften af den summa, hon lofvat för Moster Fannys räkning detta år. Sven är ju så god att enligt sitt löfte sätta in dessa penningar åt Moster ...

Om isförhållandena äro bra, reser jag nog om måndag till Algö...

Odaterat brev från Fanny (den yngre) Ekenstierna till Anna A.

... Som du vet voro vi hos Boströms igår till middagen. Där var mycket trefligt som vanligt. Ebba H., Hian, Märta, tant Julie, fru Hökerberg och ett par ungdomar utgjorde gästerna. Lisa och Bettan voro hemma, den senare såg blek och "tagen" ut, som ju ej är underligt. Pappa Gustaf hade åldrats, tyckte vi, och äfven det är ju helt naturligt...

Mamma njöt af att vara med så många anhöriga och blef ej alls trött, vi kommo också tidigt hem ...

Jag är dagligen på Fr. Bremer och finner mig som alltid väl med det regelbundna arbetet. Litet extra arbete har jag nyss åtagit mig. Det består i att hjälpa fru Olof Wik med upprättande af en katalog öfver hennes mans konstsamling ...

Innerligaste hälsningar ... från din egen Fanny.

Kommentar:

Boströms = Lina, f. Almqvist och E.G. Boström.

Ebba H. är antagligen Ebba Hamilton.

Hian är Sophie Lovén, f. Björkman.

Lisa och Bettan är Boströms döttrar.

Vem är Märta?

Tant Julie kan vara Julie Silfverstolpe, f. 1830.

Ulrika Magdalena Björkman, f. Levin, hade en syster, Eva, gift med Johan David Silfverstolpe. Silfverstolpes hade en son, Johan Gudmund, som i sin tur hade sju barn. En dotter var denna Julie S., alltså syssling till bl.a. Eugénie och Josephine. Inget av de sju barnen gifte sig.

Tant Julie kallades av min pappa och hans bröder för "Julieppan". De ansåg henne vara uråldrig. Man besökte henne på julafton med någon liten gåva.

Brev från Anna Åkerhielm till Anna Björkman-Almqvist.

Högfors 27 aug. 1903.

Älskade Anna lilla!

... Tack för Edert besök här- det var så kärt få rå om Eder alla! Och Edra gossar håller jag alltmera af - de båda äldsta kom jag så nära, då vi hade dem här ensamma, och jag hoppas vi måtte få se dem här hvarje sommar. Det är så rörande att de äro så fästade vid Högfors, de snälla gossarne. Måtte de vara friska och krya och ej ha haft något men af hvarken att de blefvo genomvåta på hemväg från Ögsjön eller att de åkte hem från Engelsberg så sent på natten. Och måtte lille Daniel bli allt starkare och vistelsen på fjellen ha varit riktigt välgörande såväl för honom som för Eder andra!

Ellen Gahn* kom med Märtha och lille Henrik medan dina gossar voro kvar och stannade till måndagen. Ellen var kry och glad och barnen söta. Från moster Gussan hade hon haft idel goda underrättelser; moster trifdes så godt på Gausdal och med fröken Jacobsson. Nu äro de kanske på Holmenkollen, och det var fråga om att moster sedan i Ellens sällskap skulle resa ned till Helsingborg, innan Oskars i midten af September taga itu med sin flyttning derifrån.

Josephinadagen hade vi regn här och på morgonen såg det ganska mörkt ut för vår tillämnade fest, men jag tror ändå den blef ganska lyckad. Vi hade äfven i år en liten dramatisk föreställning. "På Högfors"-interiör från slutet af 1700talet var dess titel, och den var skrifven och inöfvad i största hast samt helt kort, men en ganska nätt liten tidsbild. Den uppfördes denna gång i stora rummet, som vi röjde ur dagen förut; närmast tamburdörren stodo ett par rader stolar för åhörarne; största delen af rummet var scen. Då ridån gick upp såg man sittande i en gammaldags hvit soffa Fru Hebbe (Elisabeth) klädd och kammad efter pastellporträttet på väggen. Hennes man den gamle brukspatronen (Walter) satt i en länstol, rökande en lång pipa. De hade hos sig ett par gäster från Stockholm, Gref Sparfvenfeldt och hans syster Malin (Florrie och Agnes) och dessa fyra voro inbegripna i ett samtal i tidens stil, med många franska uttryck och vändningar. Då inträder den gamla trotjänarinnan Anna-Greta (Ebba, klädd som gumma med en liten hvit krusad mössa knuten under hakan) och anmäler att det kommer främmande "lagmanskan från Fors med en hoper ungdom". Anna Greta får tillsägelse om kaffe, och fru Hebbe och de öfriga resa sig för att taga emot gästerna. Lagmanskan (Eva) och tre ungdomar Anna-Lisa Bosaeus, Gustaf Adolf Hülphers och Hedde-Louise Ångman (Maggie, Viveka och Kate) komma in. Det blir presentation och helsningar, sedan dricks kaffe och så föreslår lagmanskan en liten dans. Anna-Greta upplyser att "Spel-Erik från Slutbo (Erik Forssblad) sitter i köket med sin fiol" han kallas in, och så dansa de fyra paren en vacker stillsam dans i många turer "gammalpolka", som egentligen är en slags gavotte.

* född Silfverstolpe

Så läser Gref Sparvenfeldt upp några verser i Creutz's manér och så går ridån ned. Dansen och verserna måste gifvas da Capo. Flickorna voro alla så söta i rococodrägter, Elisabeth en förtjusande fru Hebbe och Florrie i en grön broderad frack och knäbyxor en högst elegant och sirlig kavaljer, "en verklig gustaviansk typ", sades det. Maggie var förträfflig med håret uppsatt i en grekisk knut och med gröna band, gammal skär klädning med kort lif och en hvit fichu. Engelsbergarne, några från Fagersta och Forssblads voro våra gäster. Efter pjesen dansades ett par timmar och kl.9 serverades souper i stora rummet. Jag har beskrifvit Josephinadagen så noga emedan jag tror det kan roa gossarne att höra, och jag önskar att ni alla hade sett våra söta flickor. Walter var också mycket bra i grå peruk med stångpiska.

I dag reser Walter för att börja skolan; Ebba och Maggie ämna fara om måndag, Floy och Viveka troligen den 3dje. De tre äldsta flickorna få stanna ännu några dagar och hoppas få se Elsa och hennes barn här innan de resa. - Ni bryta nu väl snart upp från Janslunda. Skrif snart till mig är du snäll, och låt oss höra om Eder. Mamma tackar hjärtligt för ditt bref och gossarnes kort, och jag ber dig tacka Sven mycket för alla hans goda råd och för det papper han sände mig. Han har löst det med 2 kronor, hvilka jag skickar här i frimärken.

Tusen helsningar från och till alla! Helsa gossarne hvar och en särskildt, Lennart, Gustaf, Daniel och Carl icke blott från mig, utan från alla här, gamla och unga. Lisa hoppas att Lennart nu är mycket säker på sin velociped, och att äfven Gustaf börjat lära sig, - men kanske har vädret likasom här varit alltför regnigt.

Helsa också hjertligt till Algö, då du träffar någon derifrån, och säg att våra tankar ofta äro der.

Din varmt tillgifna
Anna Åkerhielm.

Jag har haft ett snällt bref från Bertha Almqvist* från Bydalen.

* Berta Almqvist var också Sofiasyster och syssling till min pappa m.fl.

Från Josephine Å. till Anna A.

Högfors den 1 Oktober 1903.

... tiden är nemligen nu inne för att syster Fanny, om hon ämnar bo i Stockholm i vinter, måste börja höra sig om efter rum derstädes... låta henne veta att hon från mig kan påräkna samma summa som i fjor eller 300 kronor, såsom bidrag till omkostnaderna för hennes och unga Fannys Stockholmssejour. Jag vet ej om Augusta vill gifva Fanny någon hjälp till detta ändamål ... och ber dig lilla kära Anna utverka att Moster också får litet hjälp af systerbarnen från Algö...

... Ernst Björkman har, såsom Du antagligen redan vet, ändtligen lyckats få en Kamrerareplats vid Liljeholmen med en lön af cirka 3000 kronor, och han ämnar gifva sig nu i höst... De unga ha hyrt en liten våning om 3 rum och kök i slutet af Hornsgatan ... och de se framtiden an med glada förhoppningar. ... hans fästmö, hon är en mycket förståndig, varmhjertad, snäll och duglig ung qvinna.

Min önskan vore nu att det unga paret skulle från brudgummens släktingar, till någon af lysningsdagarne få en vänlig lyckönskan och om möjligt någon liten gåfva ... Vill Du hjälpa mig också härmed lilla kära Anna?

Min Anna är i Stockholm sedan i går, hon bor tillsammans med Elvine hos Clara Larsson... Ludvigs ha varit hos oss i 14 dagar och vi ha haft en ljuflig tid tillsammans ...

Från Josephine Å. till Anna A.

Högfors den 12 April 1904.

... Lilla kära Anna, jag har många gånger undrat öfver att Du är mig så tillgifven, att Du tror mig så godt. Jag vet ju att jag är föga meddelsam och ofta sträf till lynnes... och Du är mig kär som vore Du min dotter.

... tackar för den ståtliga härligt blommande Rhododendron... Det lilla vackra trädet pryder nu mitt förmak ... blommorna äro så friska och älskliga att jag ibland tycker mig se en flock rosiga barnansigten titta fram ur det gröna bladverket...

Från Anna Å. till Anna A.

Högfors 3/3 1906. Lördag middag.

... På f.m. har jag varit i Syskolan, Elsa Forssblad var också der idag och vi hjälptes åt att undervisa de snälla små flickorna ... I morgon e.m. blir här sammanträde för tuberkulossaken... I går voro Mamma och jag vid Landforsen tillsammans med en målare, som om tisdag ämnar börja reparera rummen. Från Fru Haeggström ha vi haft ett nytt, långt och snällt bref, och idag vänta vi tapetprofver, som hon utsett.

* Clara Larsson är hotellet på Birger Jarlsgatan. Användes av Anna Sätuna vid besök i Stockholm. Enligt uppgift var Clara Larsson tidigare kammarjungfru på Sätuna.

... gick jag till Fredrikssons och fann då hustrun mycket dålig ... jag satt rätt länge kvar vid hustruns säng - det kändes riktigt svårt att gå ifrån henne ... Jag trodde ej hon skulle kunna lefva öfver natten, och mina tankar gingo oupphörligt till henne... talade om att hon somnade in så stilla kl. 11 f.m.

... den bild ur lifvet jag dessa veckor fått se i hans enkla stuga, gömmer jag i mitt hjerta...

Från Anna Å. till Anna A.

Högfors den 13 april 1906.

... Ebba, som i qväll talat hit i telefon, sade oss att Moster Fanny var så dålig... Vi ha Ebbas flickor här och de äro så söta och snälla. Vädret är härligt och forsens brus höres hit in i rummen. I går voro vi ute i skogen, plockade blåsippor och togo oss fram öfver strida bäckar...

Vet du, vår insamling af bidrag för bildandet af ett tuberkuloshem har gått riktigt bra. Vi fingo ihop 626 kr...

Vid Landforsen är nu nedre våningen färdig ... Mamma är så glad att det trefliga stället nu slipper stå längre och förfalla.

Jag tror intresset för Landforsen gjort henne riktigt godt ... ofta tala vi med fru Haeggström i telefon - hon förefaller så utmärkt snäll och hygglig...

Vi blefvo så öfverraskade vid underrättelsen om Adolfs förlofning, han är ju bra ung ... Vi tycka ej det är länge sedan Ludvig förde hit sin fästmö - och nu kommer Adolf med sin - den första af en ny generation. Gud välsigne dem!

I juni 1906 dör Albert Björkman, Anna Almqvists bror. Han är då 43 år.

Ur brev från hans hustru: "En svulst långt ner i halsen... Albert flere gånger sanslös. Albert längtar hem från plågor och som han säger - ett förfelat lif."

System Elins son Bertil Lundman konstaterar torrt i sina "Minnen" att morbror Albert "söp ihjäl sig."

Från Josephine Å. till Anna A.

Högfors onsdags middag 20/6

... Underrättelsen om Alberts död har på mig gjort ett starkt intryck ... från all jordens oro, frestelser och sorger. När man blifvit så gammal som jag och sett så många ömhetsband brista, så många förhoppningar gäckas, så många menniskolif, mänskligt att döma, i förtid skördas, hur skulle man icke sörja och förtvifla om man icke egde hoppet om ett lif efter detta...

Albert var god och ömhjertad men svag och utan motståndskraft för frestelse, sådana naturer skola, vi hoppas det, icke blifva

hårdt bedömda, Gud ser till den goda viljan...

... mycket bestyr ... med anledning af Bazaren för Norbergs lokalförening mot tuberkulos.

... i dag äro våra unga fruvar och flickor tillsammans med Lagercrantzarne ifrån Fors, stadda på utflygt, de ha mat med sig och ämna stanna i skogen hela dagen.

... Från Elisabeth ha goda underrättelser ingått, hon har haft en god resa och sluppit vara sjösjuk, nu är hon på en stor vacker landtegendom i närheten af London och trifves förträffligt.

Vi tycka mycket om våra nya grannar på Landforsen och äro ofta tillsammans.

... Vi ha haft ett vykort från Moster Gussan, med underrättelse om att hon är lyckligen framkommen till Wiesbaden.

Från Josephine Å. till Anna A.

Högfors den 12 Januari 1907.

... uttrycka min glädje öfver Ludvigs* förlofning och berätta litet om den vackra och stämningsfulla fest som firades på Landforsen Trettondagsafton.

... här har varit ett oupphörligt kommande och farande ...

Strax före jul ... bref från Ludvig A. hvaruti han berättar att han hos Eder och hos Lina träffat Eva Haeggström, att han tyckte mycket om henne och innerligt hoppades att hon skulle vilja bli hans hustru ... det förtroende han gifvit mig ännu måste förblifva en hemlighet.

... fru Haeggström bjöd oss på kaffe till Landforsen ... och så gäfvos vi oss då åstad Ebba, Anna, Mean och jag, Elvine hade redan återvänt till Gefle, samt Ludvig och Elsa till Landforsen med glada förhoppningar.

... alla deltog vi af innerligaste hjerta i det förlofvade parets lycka...

Jag var glad för lilla Eva, och för Ludvig kände jag det så varmt som hade han varit min egen son.

* Ludvig är Ludvig Almqvist från Algö, Josephines systerson. Familjen Ivar Haeggström hyrde Landforsen av Åkerhielms.

Från Josephine Å. till Anna och Sven A.

Högfors den 18 April 1907.

Kära Anna och Sven,

Här har varit så mycket att styra med och så många kommande och gående...

Genom Herr Forssblads död har jag och alla de mina lidit en stor förlust, han var oss upprigtigt tillgifven, och har alltsedan vårt bolag stiftades varit vår goda hjälp, vår rådgifvare och förtroendeman i allt hvad bolagets angelägenheter rör, vi sörja honom mycket och skola alltid hafva honom i kärt och tacksamt minne.

... Hugo och Ludvig hitkommo strax efter dödsfallet för att hjälpa och ordna med de angelägnaste omsorgerna, de utgöra nu, jemte mig vårt bolags styrelse, Hugo sköter dess penningaffärer

och kommer ofta att besöka oss. Ludvig ... vill icke taga afsked från militärtjänsten och egna sig åt Bruksrörelsen, därför att han trifves väl med den förstnämnda och anser sig sakna erforderlig kunskap och praktisk erfarenhet inom jernhanteringen... Vi ha nu en Ingeniör, ifrån Jernkontoret, som f.n. sköter hyttan, och flere sökanden till Förvaltareplatsen hafva anmält sig...

Jag hoppas Ni komma till Evas och Ludvigs bröllop och att I viljen göra oss glädjen att då bo här.

* * *

Edvard Björkmans dotter Maria har vi hört nämnas i några brev från Högfors. Vart tog hon vägen?

Redan i ett brev från Eugénie Almqvist till sonhustrun Anna A. 1901, skriver Eugénie:

- Jag har glömt att berätta för Dig att Maria varit här... Jag tycker att hon vunnit rätt mycket i sitt sätt och blifvit mera praktisk, hon sade sig vara mycket belåten med sin plats der hon redan nu har 250 kr tror jag, i lön om året... Hon har eget rum, som hon sjelf fått välja vackra möbler till och hon har blott en afdelning bestående af åtta eller nio af de akut sjuka, på sin lott. Hon säger att hon är serskildt intresserad af detta sitt kall...

Eugénie Almqvist dog 1903 och enligt hennes testamente fick Maria Björkman en liten livränta, liksom även några andra släktingar. Sven Almqvist hade tydligen hand om dessa pengar, och 1909 och 1910 skriver Maria B. till honom från Indien!*

- Mer än ett år ligger nu bakom mig på Indiens jord... Jag börjar nu kunna språka litet med folket och detta är en så ljuflig uppmuntran... Vågar jag till sist bedja Sven att ha besvär med att i växel utsända de penningar, som jag har innestående af min ränta...

Svens tillgifna

Maria. Khurai, Sangor District, India C.P.

24.2.09.

Bombay 26.2.10.

Gode Sven!

... En annan sak ligger mig mycket på hjärtat att få bedja Sven om. Pappas vistelse i Sthlm numera är ett dagligt böneämne för mig. Skulle ej Sven vilja försöka att öfvertala Pappa att besöka några af de många privata Kristliga möten, som ju hållas i Stockholm. Jag önskar så mycket att älskade Pappa skulle kunna komma under dessa mötens inflytande...

Med tillgifvenhet

Maria Björkman.

* Maria Björkman blev missionär i Indien.

Från Aimée Å. till Anna A.

Högfors d. 5te dec. 1909.

... Genom bref från Anna Nordensvan* i förrgår hörde jag att Moster Fanny nu åter varit dålig - så där ytterligt nervös igen - och jag känner mig så orolig både för henne och för Fanny! ... hörde jag genom Moster Gussan förut att Sven lyckats öfvertala Moster att flytta in tidigare ... så älskade Anna, försök att göra något för Fanny! Hon är öfveransträngd, och det är ej underligt om tålamodet då brister, hur ofta hon än kan säga sig att Mosters misstro, ofördragsamhet o.s.v. kommer af sjuklighet.

... vill du då ej i samråd med Sven och Lina, hvilka båda jag tror äro de enda som ha något inflytande på Moster försöka att för en tid få taga en sjuksköterska åt Moster. Jag tror det skulle göra dem båda godt ...

... man får heller icke glömma hur länge, hur många år, Fanny haft denna utslitande sjukskötersketjenst, jemte mycket annat utan knappast en dags hvila eller afbrott!

... Jag är ledsen att jag ej själf kan göra något för dem nu, men med tanken på de många vi skola taga mot här i jul, och hvad som är att göra dessförinnan och då är det mig nästan omöjligt att nu resa upp till Stockholm. Jag skall dock försöka komma upp i februari om ej förr, kanske kunde Fanny och jag då byta vistelseort en tid. Jag har dock inte heller varit riktigt kry i höst, sommarens sorger ha tagit litet för mycket på mina nerver...

Vi ha annars i hemmet haft en så god och fridfull höst, Anna och jag. Vi ha haft vår älskade Lisa här, som varit Mamma för Agnes lilla flicka, och så har vi haft lilla Lasse här en tid.

... Lasse tog upp sig rätt mycket de tre veckor han var här, han var ganska klen och nervös då han kom hit... hans stamning har blifvit mycket bättre ... Hur är det med lilla Carls stamning?

Den lilla flickungen har varit vår stora glädje, och det blir bra tomt efter henne, då hon i morgon lämnar oss. Agnes kom hit från Tyskland i Torsdags, reser i morgon till Stockholm och nästa Torsdag till Carlskrona. Vi äro så glada att lillungen fått vara så kry och frisk hela tiden också, hon har kunnat vara ute nästan alla dagar, får nu börja äta litet av hvarje, kan krypa hjälpligt och gå och skjuta en stol framför sig eller gå utefter stolarna och sofforna. Den 12te fyller hon 1 år. Hon är ej vacker, men hon kan vara rätt söt, isynnerhet då hon är nyvaknad eller har varit ute, och det är ett litet vänligt trefligt barn, just lagom lifligt. Det är trefligt att hon kan sitta med vid måltiderna i sin lilla stol hela tiden, med en liten hård brödbit och en liten saltspade, utan att hvarken vilja smaka på hvad vi äta eller sträcka sig efter andra saker, och långa stunder kan hon också sitta i sin stol eller stå i en liten bur af stolar med några trådrullar el.d. medan man arbetar.

* Född Ekenstierna.

Men glad och sprittande är hon då man tager henne! Tjock, kanske något väl mycket (fastän ej som Britta Almqvist) är hon, och god färg har hon alltid.

Ja, annars arbeta och sy vi "rusta upp gammalt" för det mesta gå ut och gå litet, och så läsa vi högt tillsammans om kvällarna. Vi ha varit så dygdiga att vi slagit oss på att läsa Världshistoria, nyare tidens, efter Napoleon I och det har varit mycket intressant. Så komma Haeggströms en gång i veckan, och med dem läsa vi H.C. Andersens självbiografi "Mit livs eventyr", och det har också varit mycket roligt. Lisa har dessutom ett par ggr i veckan några små flickor som komma hit och sticka granna mössor och vantar, Anna hvarje lördagförmiddag skolan och jag hvarje lördag kväll utlåning af böcker, hittills i höst mest åt barn. Jag har därför också haft rätt mycket att göra med att läsa igenom en del barnböcker och ungdomsböcker, som jag skaffat nya till mitt bibliotek. Till jul hoppas jag vi alla skola få samlas här i glädje igen! Elvines alla, troligen Adolf och Ebba komma, (inte Carl och Agnes, de skola vara i Carlskrona) Ebba med sina flickor - Walter skall åtminstone tillbringa juldagarna med sin fästmö i Gefle, men på nyåret komma de nog hit, då några af de andra lemnat oss. Ännu är det ej bestämdt om Ludvigs komma, de vilja nog så gerna, men Ludvig vet ej om han kan få permission. Så tacksamma och glada vi äro att vi så kunna få samlas! Mätte du och de dina få en god jul, älskade! Hälsa innerligt till Sven, gossarna, hvar och en särskildt, och lilla Gerda från oss alla...

Din tillgifna
Aimée.

Från Anna Å. till Anna A.

Högfors 22 mars 1910.

... Alla förmiddagar använda vi till långa promenader i det vackra vädret. I går gingo vi till Engelsberg och besågo fiskodlingen - i dagha vi varit till Ögsjön och i morgon gå vi kanske till Landforsen för att helsa på Haeggströms. Genom dem har jag fått höra en skildring af femtioårsdagen* på Algö - det måtte ha varit bra vackert och högtidligt...

En stor famn från
din trofasta
Anna Å.

* Det var Ludvig Almqvist som firade sin födelsedag.

Familjen Sven och Anna Almqvist bodde i Stockholm, på Floragatan, Östermalmsgatan och den längsta tiden i Villagatan 3. År 1909 flyttade man till det nybyggda N.Mälarstrand 22, 3 tr, en ljus, solig, "modern" våning. De fick inte bo så länge där. Den 17 december 1910 drabbades Sven Almqvist, 55 år, av en hjärtattack och segnade död ner vid ett besök på en bank, där han skulle ordna penningaffärer åt en släkting.

Från Aimée Å. till Anna A.

Högfors d. 18de dec. 1910.

Älskade, älskade Anna!

Gud vare med dig!

... Om Mamma, vår moder, hade lefvat, skulle hon nu ha velat komma till dig, tagit dig i sina armar och låtit dig hvila ut där ...

... din sorg är vår!

... Djupt, djupt känner jag sorgen för dig!

Din Aimée.

Från Aimée Å. till Anna A.

Högfors d. 20de okt. 1912.

... Af Anna Nordensvan, som jag hade bref från i går, hörde jag att du nu var på Samariterhemmet hos din Gustaf*! ... Måtte Gustaf nu vara bättre och du få behålla ditt stöd, din hjälp och din glädje!

... I går voro Anna och jag på dop vid Bjurfors. Den lilla Christina Elisabeth** låg under hela akten vaken, tyst och stilla och tittade med sina stora mörkblå ögon rakt in i sin mormors ögon (mormor bar henne) och under vattenösningen tittade hon lika undrande och forskande på prosten som döpte henne. Hon är mycket söt, mycket duktig och försigkommen (hon blir 6 veckor om Torsdag, så hon är ej gammal).

Båda föräldrarna voro också så söta att se på. Ebba blir sötare och mjukare och kärleksfullare för hvarje gång jag ser henne, och det är något så helt och oberoende hos henne, som måste tilltala alla som se henne. Och den lille pojken såg du kanske i somras, så du vet hur rar han är...

Gustaf Almqvist, min pappa, som befanns ha tbc och som senare vårdades på Romanäs och Österåsen.

** Adolf (son till Elvine och Hugo) Hamiltons dotter.

Bigselakten emellan Föjtnanten vid
Kungl. Snea Lifgarde Adolf Mattrang
och vår dotter Elisabeth eger rum i
vårt hem Fredagen den 20 Oktober 1911
kl. 5 e. m.

Hugo Hamilton. Elvina Hamilton,
f. Åkerhielm.

Från Anna Å. till Anna A.

Ekvik, Skebokvarn, 24/7 1918.

... Jag reste från Högfors den 9de Juli till Stockholm. Du har nog hört att Ludvig d. 10de genomgick en svår operation för magsår och jag var glad kunna vara hos Elsa då. Den 12te reste jag hit till Elisabeth...

Elisabeth är nog trött och yr i hufvudet ibland, men hon har det bra på alla sätt; Adolf är ibland hemma öfver söndagen och alla tre små flickorna friska och präktiga...

Lisa kan skörda rikligt med grönsaker, hvilka hon sjelf sått och planterat... på gräsvallen bredvid huset går hennes egna lilla lam och betar...

Från Högfors har jag haft idel goda underrättelser, och från Stockholm gjorde jag ett besök hos bror Knut vid Solna och fann honom så kry, lugn och snäll att äfven det var en glädje. Gud vare tack för alla goda gåfvor.

Jag hoppas du hade en god och glad samvaro med din Gustaf... Den 7de Aug. hoppas Aimée och jag få resa till Porla - jag tror att äfven Lina kommer dit...

Anna Åkerhielm är glad att hennes bror Ludvig hade blivit bättre efter sin magsårsoperation. Men redan 1919 dör Ludvig Åkerhielm.

Och nästa brev från Högfors har tjocka, svarta kanter.

Från Aimée Å. till Anna A.

Högfors d. 18de nov. 1919.

Du skrifver och frågar om vi kommit i vinterkvarter, och det ha vi nog nu...

Här är så tyst ute, ty båda hyttorna stå, inte bara till följd af vattenbrist men till följd af de dåliga järnkonjunkturerna. Bruket köper dock upp mycket kol, då det ser ut som om hyttorna skulle komma till användning igen, och det vore väl, hyttfolket behöfver sin stora arbetsförtjänst, och de trifvas icke med något annat arbete i längden...

Inomhus hafva vi detvarmt och "koseligt" på alla sätt. Kärleksfull värme omger alltid Anna, och lilla Hulda Haeggström ger henne icke efter. Ellen Björkman ger också mycket på sitt sätt.

- hon är åtminstone ett föredöme i tålmod och mildhet. Hon ser så trött och utarbetad ut nu, och så är hon ju så utestängd från mycket genom sin döfhet. Och så hafva vi de små barnen Lisas, som äro oss ett så stort sällskap och en så stor glädje...

Så ha vi, hvar och en af oss våra särskilda husliga arbeten, som när man får lefva så lugnt som vi nu göra, äro så fridsamma och så roliga, och så är det alltid något utom hemmet, som man arbetar för eller intresserar sig för.

Anna har sin sjukvård, i år lyckligtvis ej så betungande som förra året, och Eva* och jag hafva alltid så mycket projekt och planer för oss. Hemslöjd, bibliotekssaker, ungdomsunderhållningar o.s.v... Så hafva vi högläsning om kvällarna, Hulda, Anna och jag en bok för oss, och så en annan bok då Ebba och Eva och någon annan kommer med, och dessa högläsningstunder äro så efterlängtade under hela dagen. Vi läsa nu "Omkring Tessin" af S. Leijonhufvud och ha mycket nöje af den. Anna och Hulda lappa och stoppa saker från och till linneskåpet, jag väfver när jag orkar ... så du förstår intressen felas icke!! Jag är också bättre nu än jag förut varit på hösten, och har inte på många dagar haft feber.

Lilla Agnes Lagercrantz kom och öfverraskade mig på födelsedagen och det var bra roligt, och bra snällt af henne att företa en så lång resa bara för min skull! Hon är så frisk, glad och lycklig nu, och trifves så bra i Falköping. Lisa hade just varit och hälsat på henne från Ulricehamns Sanatorium... Hon är bättre nu säger hon själf...

Jag önskar så mycket vi ofta kunde taga trötta och sjuka människor hit och låta dem hvila här i vårt fridfulla bo!

* Eva är (troligen) Ebba Hamiltons dotter. Ebba H. lät bygga en villa, "Vårbacka", nära Högfors.

Från Anna Å. till Anna A.

Högfors, 13 juni 1920.

... I dag har vi haft det ljufligaste sommarväder, och Högforsgården har sett ut som förr i världen med så många ungdomar, som kastat krans och spelat croquet. Ebba har fått Margareta och hennes barn till sig, och det är en stor glädje. Men många bestyr ha vi haft både på Vårbacka och här med att få allt i ordning till sommaren både ute och inne... Så har jag också kläckt kycklingar i maskinen. Det är mycket roligt, och det blef 97 st., hvilket anses storartadt...

Mean är rätt kry om hon ej öfveranstränger sig. I morgon väntar hon sin sköterska syster Nelly på besök.

Du måste helsa Ludvig**och Eva så innerligt från oss. Våra tankar gå så mycket till dem och vi bedja så varmt att allt måtte gå väl och Ludvig få sin helsa åter. Godt att Mormor Hulda är på Algö hos barnen...

** Allt gick inte väl - Ludvig Almqvist dog 1920, den 6 dec.

Så börjar vi nalkas slutet. Den flitigaste och trognaste brevskriverskan, Anna Åkerhielm, dör våren 1921. Och systemen Aimée är klen.

Från Aimée Å. till Anna A.

Ulricehamn d. 15de jan.1924.

Älskade Anna!

... det är som om jag inte orkat skriva brev...
 Kanske komma vi att vara mera tillsammans detta kommande år än förr, om nu Gustaf blir komminister i Norberg...
 Från Högfors ha de också sagt mig att han tyckes ha många röster för sig i Norberg! Komministergården är stor och nybyggd, och säkert skall Gustaf blifva glad att där ibland få mottaga så många af sin familj, som möjligt, och komma ni till Norberg, hoppas jag ni ej glömma att det ej är långt till Högfors, och att ni alltid äro välkomna dit...
 Jag är litet rädd för att Gustaf skall vara aldeles för snäll och för litet kraftig att kunna få sin makt och röst gällande i en sådan svårskött och socialistisk, för att icke säga kommunistisk församling som Norberg ... och det behöfdes verkligen en mycket kraftig prest där, för att ej arbetarbefolkningen aldeles skall taga makten i kyrkliga och kommunala saker - att det således skall blifva tråkigt för Gustaf, som är så samvetsöm och själfkritisk att arbeta där. Men vill Gud att han skall komma dit, skall Han också ge kraften att verka där!

Lilla Anna! hvad det kännes befriande att stackars lilla Ellen^{B*} nu har slutat sitt martyrium och fått ro! ... Jag är glad hon hvilar ute vid Drottningholm, där vilja kanske inte hennes brorsbarn glömma henne och hennes graf!
 ... Vi hade en så god jul häruppe i våra rum, min sköterska och jag ... och jag var så glad att veta att det gamla hemmet var befolkat, fast jag ej var där...

Din Aimée.

* Ellen B. dog i december 1923 men begravdes inte "vid Drottningholm" utan den 18 december i den Björkmanska familjegraven på Norra begravningsplatsen.

Efteråt.

Så tar vi farväl av Högfors. Anna Åkerhielm dog 1921, och 1924 dog både Aimée och min farmor, Anna A. Jag har levt med de här breven i ett par års tid och det har fängslat mig mycket. Nu har jag börjat tänka på vad som INTE står i breven.

Det finns inte minsta antydning om att vare sig Anna eller Aimée någonsin skulle ha varit förälskade. Man märker ingen avundsjuka på de gifta systrarna med alla deras barn. Var Anna och Aimée då aldrig kära i någon? Visst fanns det väl någon adlig officer, någon läkare eller pastorsadjunkt eller bokhållare? Någon "Jean" eller en stilig smed? Nej, det senare var nog otänkbart.

När Elvine förlovade sig med Hugo Hamilton, undrade Ludvig Almqvist varför inte Hugo valde den äldre systemen, Anna, i stället.

Andra vet säkert mer än vad som sägs i breven om detta; kanske fanns det en verklighet som ingen någonsin kommer åt. Så låt dem få ha åtminstone den i fred.

Olof Lagercrantz skriver i sin bok om Agnes von Krusenstierna; det gäller Eka i Fröknarna von Pahlen: "...Vem sår och skördar och vem mjölkar de rödvita korna? Vem håller i tömmarna när vagnen kör ut med de stilla fröknarna von Pahlen? Det är andehänder som bäddar deras sängar och sopar deras golv. Den som lever på landet, om också på en herrgård, kan dock inte undgå att komma i kontakt med människorna."

Endast på några ställen i breven nämns "tjänstefolket". Knappt någonsin hör man om någon hyttarbetare, smed eller kusk. Det vore en uppgift att ta reda på något om alla dem som gjorde det möjligt för "herrsskapet" att leva sitt Högforsliv.

Inga händelser i samhället, i Sverige eller ute i världen diskuteras - inte ens utlöparen av Norbergsstrejken 1891. Jag antar att adressaten inte var intresserad.

Språket i breven är korrekt, verbens pluralformer noga iakttagna, inte ett stavfel. Annas lugnt flytande, Aimées något livligare, ibland litet nervöst, många utropstecken. Josephine använder ibland den gamla formen "I": "Viljen I icke snart göra oss glädjen av ett besök?" Så skulle jag själv vilja bli välkomnad!

Jag har också en samling brev från Hia Björkenheim, min farmors kusin i Finland. Där är språket ett helt annat - stavfel förekommer ofta - men det finns en glöd och en hastig

andhämtning i hennes brev som jag saknar i Högforsbrev. Så var också händelserna i landet där helt annorlunda än i det förhållandevis lugna Sverige.

De i slakten som står närmare Högforsvärlden än jag tycker kanske att det är förmätet av mig att komma fram med dessa brev, kommentera och tolka dem. Men jag anser att jag har rätt till det, när jag vet hur mycket Högfors har betydtt för tre generationer av min familj.

Som material har jag medvetet använt bara själva breven och det jag har hört berättas och inte vänt mig till en vidare släktkrets för att få ytterligare uppgifter. (För namn och årtal m.m., se källförteckning).

Nu undrar jag - Vet någon, om breven som min farmor skrev till Högforsborna finns kvar?

Notboda hösten 1993

adress:

Ami Sten Zetterberg

Notboda

715 93 Odensbacken

Varmt tack till Almqvistska och Åkerhielmska släktföreningarna som generöst bekostat tryckningen av denna skrift!

Tack också till Lars G. Biörkman för värdefull hjälp och goda råd.

Sannolikt Agnes Hamilton,
född 1885.

Agnes Almqvist 1890-1901.

Anna Åkerhielm

1919

med lilla Anna-Lisa
Wattrang.

Källor:

Först och främst de omkring hundra breven från Högforsbor och andra dem närstående.

Muntlig tradition i familjen.

Sven Almqvist: Ludvig Theodor Almqvist 1818-1884 En minnes-teckning. Almqvistska släktföreningen. A & W 1984

Per Andersson: Ölmstadsättlingar Mjölby 1989

Magnus Björkenheim: Bergsrådet Lars Magnus Björkenheim Helsingfors 1961

Lars Magnus Björkenheim och hans ättlingar. Släktlängder sammanställda av Gösta Björkenheim. Helsingfors och Kotka 1990.

Bertil Lundman: Glimtar ur ett långt liv. Stockholm 1991.

Karbenning, en Bergslagssocken, utgiven av Norbergs kommun 1984.

P.Norberg:Ur Högfors bruks historia, Avesta 1932.

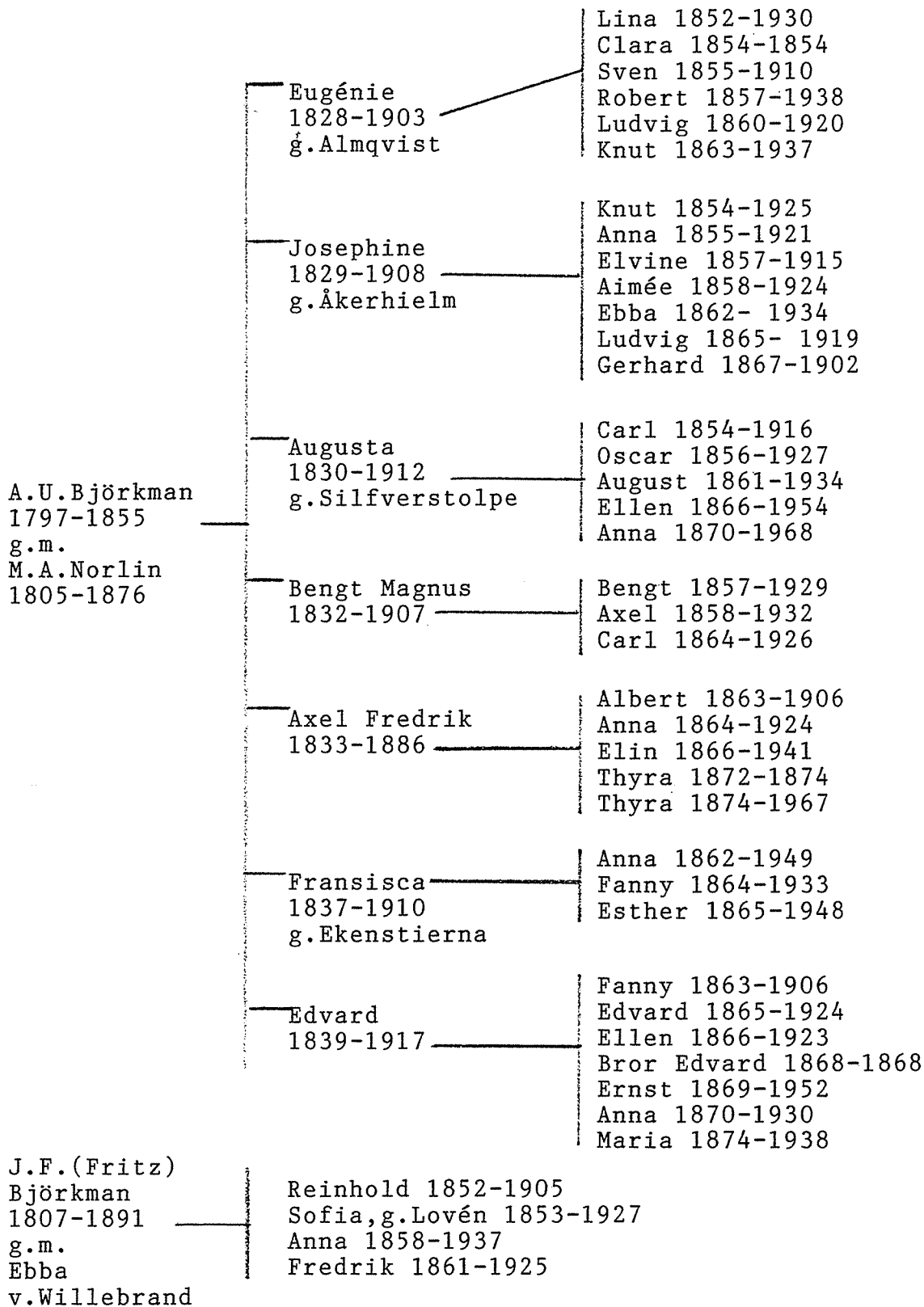
Västmanlands fornminnesförening och Västmanlands museum: Årsskrift 1982.

Svenska slätkalendern, olika årgångar.
Sveriges Adelskalender " "

Dessutom har jag förstås läst:

Agnes von Krusenstierna: Fattigadel (4 bd) 1935-1938,
och Olof Lagercrantz: Min första krets, 1982, och hans bok om
Agnes von Krusenstierna, (pocket) 1963.

Brukspatronen Bengt Magnus Björkman och hans hustru Ulrika Magdalena, f. Levin, hade sex barn. Här nedan finns två av dessa och deras ättlingar, de som omtalas i breven. En tredje son, Lars Magnus, f. 1793, övertog faderns egendomar i Finland och blev adlad Björkenheim.

Här följer ännu en generation, dock begränsad till de närmast berörda av breven.

Sven Almqvist	_____	Lennart 1889-1934
gift med		Agnes 1890-1901
Anna Björkman		Gustaf 1892-1947
		Daniel 1895-1950
		Carl 1898-1962
		Gerda 1904-1957
Ludvig Almqvist	_____	Brita 1908-1984
gift med		Gunnar 1910-1976
Eva Haeggström		Ludvig 1911-
		Ingrid 1913-
		Valborg 1916-
Elvine Åkerhielm	_____	Adolf 1882-1919
gift med		Elisabeth 1884-1966
Hugo Hamilton		Agnes 1885-1972
		Florrie 1888-1977
		Viveka 1891-1917
Ebba Åkerhielm	_____	Eva 1884-1946
gift med		Valter 1885-1968
Adolf Hamilton		Margareta 1887-1977
Ludvig Åkerhielm	_____	Kjell 1898-1978
gift med		Lars 1899-1964
Elsa Dahl		Ebba-Lisa 1902-1989
		Anna-Brita 1905-
		Hans 1908-
		Elsa 1912-

